

Dokumentin sisältö

Hyvinvointikertomus hyvinvointityön perustana

OSA I Hyvinvointikertomus 2021-2025

- 1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi
- 2 Pyhtään ja Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus 2021-2025

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2026 - 2029

- 3 Maakunnallinen hyvinvoinnin edistämistyö
- 4 Pyhtään hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

- 5 Suunnitelman laatijat
- 6 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä

Hyvinvointikertomus hyvinvointityön perustana

Hyvinvointikertomus hyvinvointityön perustana

Hyvinvointikertomus on eri hallinnonalojen asiantuntijoiden laatima katsaus kuntalaisten hyvinvointiin, terveyteen sekä niihin vaikuttaviin tekijöihin. Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla.

Hyvinvointikertomus toimii kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön perustana. Se kokoaa yhteen tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista, hyvinvointiin vaikuttavista ilmiöistä sekä palveluiden ja toimintojen vaikuttavuudesta. Hyvinvointikertomuksen avulla tunnistetaan kuntalaisten hyvinvointitarpeita, arvioidaan toteutunutta toimintaa ja hyvinvointipolitiikkaa sekä suunnataan kunnan voimavaroja tarkoituksenmukaisesti. Samalla se toimii keskeisenä työvälineenä hyvinvointitiedon kokoamisessa, raportoinnissa, seurannassa ja päätöksenteossa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kunnan keskeisimmistä lakisääteisistä tehtävistä. Vaikuttava hyvinvointityö edellyttää laajaa yhteistyötä kunnan eri toimialojen, Kymenlaakson hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakunnan, yritysten sekä muiden paikallisten ja alueellisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Pyhtään hyvinvointisuunnittelussa huomioidaan sekä paikalliset että maakunnalliset tavoitteet. Edellisellä suunnittelukaudella kunnan hyvinvointityötä ohjasivat Kymenlaakson alueellisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelman linjaukset. Alueellisen suunnittelun tavoitteena on ollut vahvistaa asukkaiden yhdenvertaisuutta, luoda yhteinen tilannekuva hyvinvoinnin kehityksestä sekä kohdentaa eri toimijoiden resursseja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Pyhtään hyvinvointityön suunnittelussa ja arvioinnissa hyödynnetään monipuolisesti kansallisia, alueellisia ja paikallisia hyvinvointi-indikaattoreita. Seurantatietoa saadaan muun muassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) indikaattoreista, HYTE-kertoimesta, TEAviisarista, kouluterveyskyselystä sekä kunnan omista kyselyistä ja tilastoista. Näiden tietolähteiden avulla seurataan kuntalaisten hyvinvoinnin kehitystä, tunnistetaan uusia ilmiöitä ja arvioidaan tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta.

Edellisen valtuustokauden aikana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista on arvioitu säännöllisesti hyvinvointilautakunnassa. Arvioinnissa on tarkasteltu maakunnallisten painopisteiden toteutumista sekä tunnistettu Pyhtäälle merkittäviä paikallisia kehittämiskohteita indikaattori-, ilmiö- ja kyselytiedon perusteella. Yhtenä arviointivälineenä on käytetty Kymenlaakson kuntakortteja, jonka Pyhtään korttia on päivitetty kahden vuoden välein. Näiden havaintojen pohjalta määritellään uuden hyvinvointisuunnitelmakauden painopisteet ja toimenpiteet, joilla edistetään kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja turvallisuutta.

OSA I Hyvinvointikertomus 2021-2025

Hyvinvointisuunnitelma ja - kertomus linjaa Pyhtään kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, tavoitteet sekä niiden toimeenpanon. Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö perustuu strategiseen kumppanuuteen eri toimijoiden kanssa, ja sitä toteutetaan kunnan hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman kautta.

Pyhtään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet

Pyhtäällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö perustuu tiiviiseen yhteistyöhön kunnan eri toimialojen, Kymenlaakson hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakunnan sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita on kehitetty pitkäjänteisesti osana kunnan hyvinvointikertomus- ja suunnittelutyötä, ja niiden toimivuutta arvioidaan sekä kehitetään edelleen uuden suunnittelukauden aikana.

Pyhtään hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä toteutetaan monialaisissa verkostoissa ja työryhmissä. Työn koordinoinnista vastaa kunnan nimeämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä, joka ohjaa hyvinvointikertomuksen ja hyvinvointisuunnitelman valmistelua, toimeenpanoa ja seuranta. Työryhmä toimii myös nuorisolain 9 § mukaisena paikallisten viranomaisten monialaisena yhteistyöryhmänä sekä kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana toimielimenä. Ehkäisevän päihdetyön tehtävä perustuu lakiin ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015), jonka 5 § velvoittaa kunnan huolehtimaan ehkäisevän päihdetyön tarpeenmukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeämään tehtävästä vastaavan toimielimen. Näiden yhteistyörakenteiden avulla vahvistetaan eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä edistetään kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kokonaisvaltaisesti.

Kunnan hyvinvointityössä painottuvat erityisesti lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin tukeminen, terveellisten elintapojen edistäminen, osallisuuden vahvistaminen, turvallisen arjen rakentaminen sekä ikääntyneiden hyvinvoinnin tukeminen. Näiden teemojen toteuttamisessa on hyödynnetty sekä kunnan omia työryhmiä että alueellisia yhteistyöverkostoja yhdessä hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Maakunnallinen yhteistyö

Pyhtää osallistuu aktiivisesti Kymenlaakson maakunnalliseen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöhön. Maakunnallinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä ohjaa alueellista hyvinvointikertomus- ja suunnitelmatyötä sekä tukee kuntien ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä. Pyhtää on mukana maakunnallisissa verkostoissa ja työryhmissä, joissa edistetään yhteisiä hyvinvointi- ja terveyspoliittisia tavoitteita sekä seurataan niiden toteutumista.

Kunta osallistuu tarpeen mukaan maakunnallisiin teemakohtaisiin työryhmiin, kuten ehkäisevän päihdetyön, elintapaohjauksen, liikunnan, osallisuuden sekä turvallisuuden edistämisen verkostoihin. Lisäksi Pyhtää tekee yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi maakunnallisen LAPE-verkoston kanssa sekä ikääntyneen väestön hyvinvointia koskevassa suunnittelu- ja kehittämissuunnitelmassa.

Maakunnallinen yhteistyö mahdollistaa tiedonvaihdon, hyvien käytäntöjen jakamisen sekä yhteisten kehittämistoimenpiteiden toteuttamisen koko Kymenlaakson alueella. Yhteistyöllä vahvistetaan kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta sekä varmistetaan palveluiden ja ennaltaehkäisevän työn vaikuttavuus. Maakunnallisesta yhteistyöstä voi mainita Kymenlaakson järjestöjen neuvottelukunnan perustamisen valtuustokauden aikana, jonka tehtävänä on yhdistää maakunnan järjestöjen ja kuntasektorin yhteistyötä.

Pyhtään kunta vastaa paikallisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön koordinoinnista sekä yhteistyön kokoamisesta. Työryhmissä ja verkostoissa on edustus kunnan eri palveluista, hyvinvointialueelta, järjestöistä, seurakunnasta sekä muista keskeisistä yhteistyötahoista. Lisäksi työskentelyyn osallistuu

tarpeen mukaan eri alojen asiantuntijoita, joiden osaaminen tukee hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä kunnassa.

Lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään osana kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutusta. Ikääntyneen väestön hyvinvointia puolestaan kehitetään yhteistyössä alueellisten toimijoiden kanssa ikääntyneiden hyvinvointia tukevien tavoitteiden mukaisesti. Kunnan tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja mahdollisuuksia hyvään arkeen koko elämänkaaren ajan

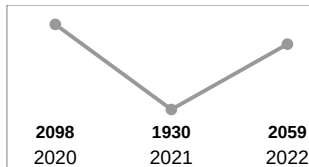
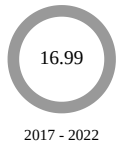
1 Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA

Talous

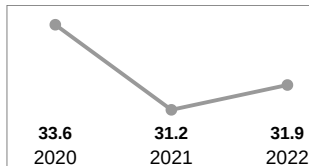
Tulot

Valtionosuudet yhteensä euroa / asukas (-2022)

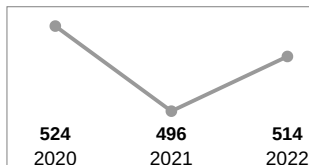
2059 Pyhtää

Valtionosuudet, % nettokustannuksista (-2022)

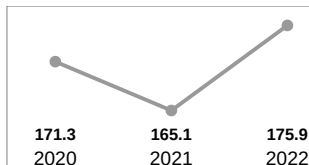
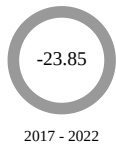
31.9 Pyhtää

Vuosikate, euroa / asukas (-2022)

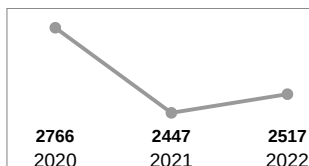
514 Pyhtää

Kuntien vuosikate, % poistoista (-2022)

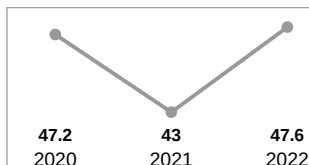
175.9 Pyhtää

Lainakanta 31.12., euroa / asukas (-2022)

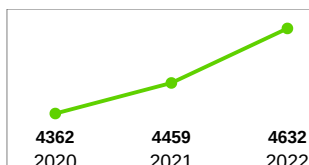
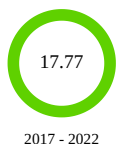
2517 Pyhtää

Suhteellinen velkaantuneisuus, % (-2022)

47.6 Pyhtää

Verotulot, euroa / asukas (-2022)

4632 Pyhtää

HYTE-kerroin

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (-2023)

Ylipaino, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

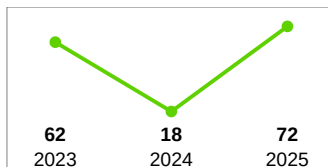
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

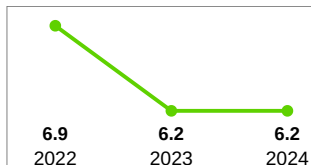
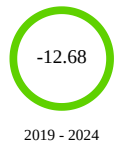

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

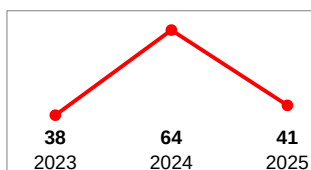
72 Pyhtää

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

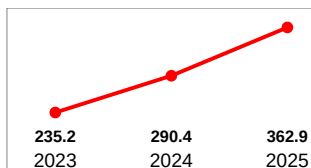
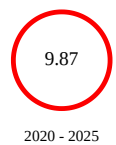
6.2 Pyhtää

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, skaalattu HYTE-kerroinindikaattori

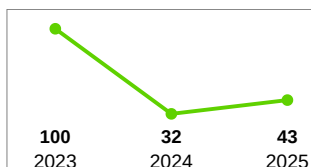
41 Pyhtää

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokaudet 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

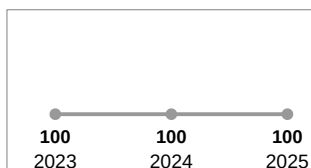
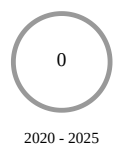
362.9 Pyhtää

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokaudet 65 vuotta täyttäneillä, skaalattu HYTE-indikaattori

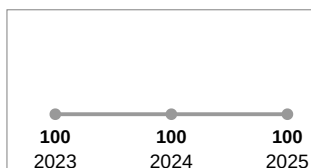
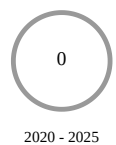
43 Pyhtää

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

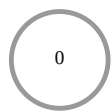
100 Pyhtää

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista

100 Pyhtää

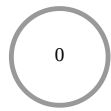
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

2019 - 2024

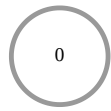
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä

2020 - 2025

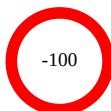
Kunnan palvelujen suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja

2020 - 2025

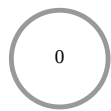
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa

2020 - 2025

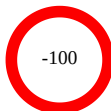
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen

2020 - 2025

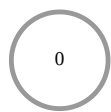
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

2020 - 2025

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin

2020 - 2025

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä

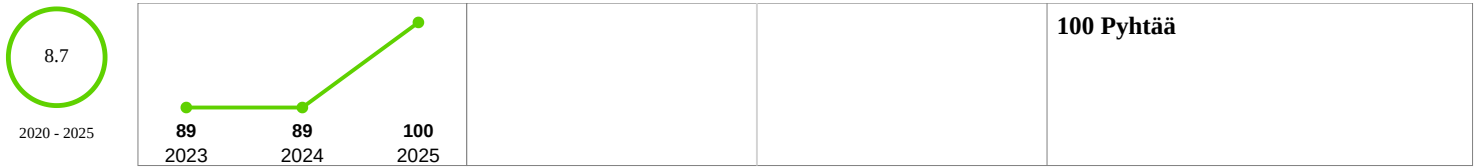
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

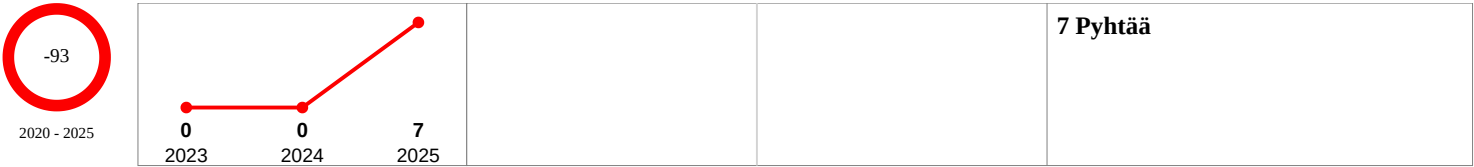
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin)

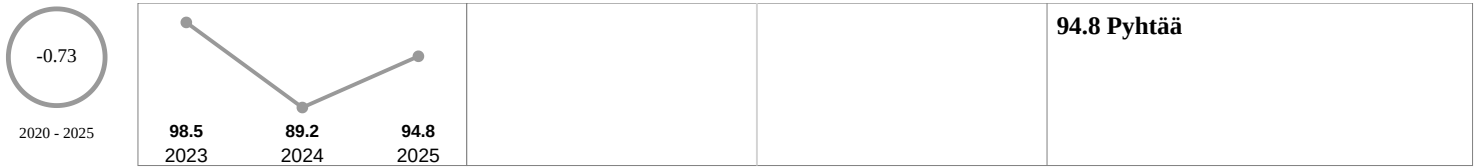
HYTE-kerroin, 0 - 100

HYTE-kerroin euroa / asukas

HYTE-kerroin, 1 000 euroa

Elinvoima

Väestö

Väestö 31.12.

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

Lapsiperheet, % perheistä

Yhden vanhemman perheet, % lapsiperheistä

Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista

Koulutustasomittain

Ruotsinkielinen väestö, % väestöstä 31.12.

Tulomuuttajat, lkm

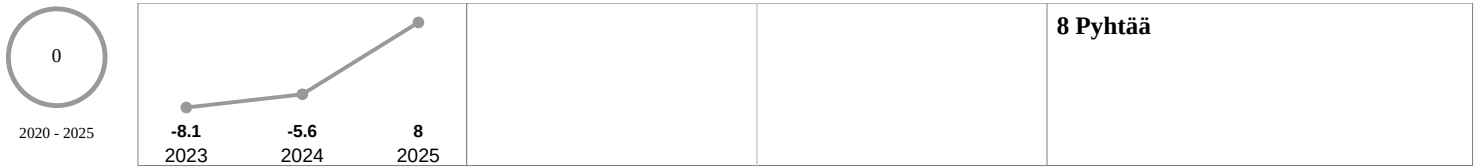
Huoltosuhde, demografinen

Väestöennuste 2030 (laskettu 2024)

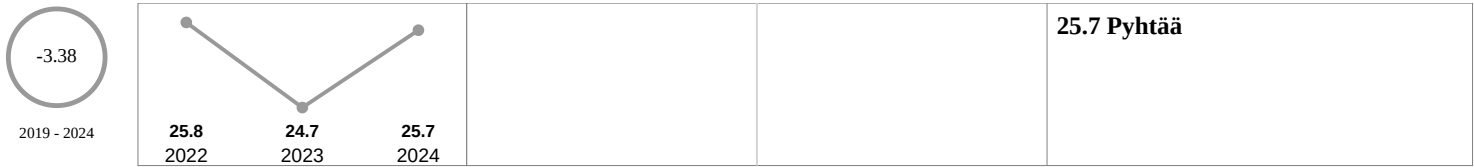

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

Elinvoima

Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot

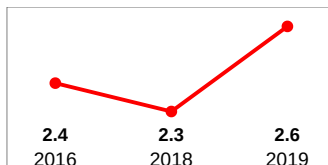
Kunnan yleinen pienituloisuusaste

Lasten pienituloisuusaste

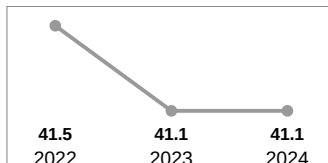

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

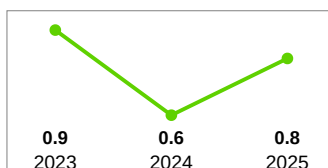
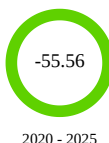
2.6 Pyhtää

Työlliset, % väestöstä

41.1 Pyhtää

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

0.8 Pyhtää

TALOUS, HYTE-KERROIN JA ELINVOIMA - Yhteenveto

Kooste 2021–2025 – Pyhtään talous, hyvinvointi ja elinvoima

Pyhtään kehitys vuosina 2021–2025 on ollut kokonaisuutena vakaata, vaikka kunta kohtaa useita pitkän aikavälin haasteita. Talous on säilynyt hallinnassa, hyvinvoinnin edistämisessä on saavutettu myönteisiä tuloksia ja elinvoimassa näkyy sekä vahvuuksia että kehittämistarpeita.

Talous

Pyhtään talous on ollut tarkastelukaudella suhteellisen tasapainoinen:

- verotulot kasvoivat,
- valtionosuudet pysyivät vakaina,
- vuosikate säilyi positiivisena,
- velkaantuminen pysyi hallittavana.

Talouden vakaus on mahdollistanut palveluiden ylläpitämisen ja hyvinvointityön kehittämisen. Samalla väestön ikääntyminen, muuttotappio ja kasvavat palvelutarpeet lisäävät tulevien vuosien talouspaineita.

HYTE-kerroin ja hyvinvointi

Pyhtään hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä näkyy useita myönteisiä kehityssuuntia:

- nuorten kokema terveydentila parani,
- nuorten ylipainoisuus väheni,
- pitkäaikainen toimeentulotuen käyttö väheni,
- työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä pieneni.

Kunnassa on myös vahvat hyvinvoinnin johtamisen rakenteet:

- hyvinvointitavoitteita seurataan talousarviossa,

- hyvinvointityöstä raportoidaan säännöllisesti,
- käytössä on poikkihallinnollisia työryhmiä,
- asukkaita osallistetaan palveluiden kehittämiseen.

Haasteita aiheuttavat kuitenkin:

- koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten määrän kasvu,
- ikääntyneiden kaatumis- ja putoamistapaturmien lisääntyminen,
- liikunnan ja kulttuurin edistämisen puutteet.

HYTE-kerroin oli vuonna 2025 tasolla 62/100, mikä kertoo kohtuullisesta hyvinvoinnin edistämisen tasosta, vaikka prosessi-indikaattoreissa näkyi heikkenemistä.

Väestö ja elinvoima

Pyhtään väkiluku laski hieman vuosina 2021–2025, ja väestöennuste ennakoi lievää laskua myös tuleville vuosille. Muuttotappio ja väestön ikääntyminen ovat keskeisiä elinvoimahaasteita.

Samaan aikaan:

- vieraskielisten määrä kasvoi,
- koulutustaso nousi,
- kansainvälistyminen vahvistui,
- väestörakenne monipuolistui.

Elinvoiman vahvuuksia ovat:

- vakaa talous,
- kasvaneet verotulot,
- aktiivinen hyvinvoinnin johtaminen,
- asukkaiden osallistaminen,
- osaamisen kehitys.

Keskeisiä haasteita ovat:

- muuttotappio,
- korkea huoltosuhde,
- lapsiperheiden määrän väheneminen,
- nuorten osallisuuden ja työllistymisen haasteet.

Sosiaalinen hyvinvointi

Sosiaalinen ja taloudellinen hyvinvointi kehittyi pääosin myönteisesti:

- pienituloisuus väheni,
- lasten pienituloisuus laski selvästi,
- toimeentulotuen pitkäaikainen käyttö väheni työikäisillä,
- tuloerot pysyivät kohtuullisina.

Työllisyyskehitys pysyi kuitenkin lähes ennallaan, ja nuorten toimeentulo- ja osallisuushaasteet jatkuvat edelleen.

Investoinnit hyvinvoinnin edistämiseen

Kunnan investoinnit hyvinvointilautakunnan ehdotusten mukaisesti ovat vuosina 2021–2025 tukeneet laaja-alaisesti kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja arjen sujuvuutta. Investointeja on kohdistettu erityisesti liikunta- ja virkistysympäristöihin, kouluihin ja päiväkoteihin, liikenneturvallisuuteen, esteettömyyteen sekä kunnan rakennusten ja muun infrastruktuurin ylläpitoon. Myös vuonna 2020 toteutetut hankkeet loivat pohjaa tarkastelukauden kehittämistyölle.

Liikkumisen ja aktiivisen elämäntavan edellytyksiä on parannettu kunnostamalla urheilukenttiä, kuntoratoja, ulkokuntoilupaikkoja, uimarantoja, leikkipuistoja ja lähiliikuntaympäristöjä. Merkittäviä kohteita ovat olleet muun muassa Kirkonkylän ja Huutjärven urheilukentät, Huutjärven liikuntamonttu, Purolan kuntorata sekä Huutjärven koulun monitoimikenttä. Ulkokuntolaitteita on lisätty useaan kohteeseen, ja virkistysalueita on kehitetty muun muassa Kärsäjärvellä, Koivuvuikissä, Motellinrannassa, Flakanäsissä, Antinniemiessä ja Kaunissaareissa. Koivuvuikin virkistysalueen hankinta on vahvistanut mahdollisuuksia kehittää kuntalaisten luonnossa liikkumista ja virkistäytymistä myös pitkällä aikavälillä.

Esteettömyyttä ja turvallista liikkumista ovat tukeneet Lökörentien kevyen liikenteen väylä, katujen ja tievalaistuksen jatkuvat peruskorjaukset, uusien katujen rakentaminen sekä liikennejärjestelyjen parantaminen. Kärsäjärven laiturille toteutettu esteetön kulkuyhteys, Huutjärven uimarannan saattoliikennejärjestelyt, uusi linja-autopysäkki ja Malminsuontien liikenteen laatukäytävä ovat edistäneet eri-ikäisten ja toimintakyvyltään erilaisten asukkaiden turvallista liikkumista.

Lasten ja nuorten hyvinvointia on vahvistettu peruskorjaamalla kouluja, päiväkoteja sekä niiden piha- ja leikkialueita. Investointeja on kohdistettu muun muassa Hirvikosken, Suur-Ahvenkosken, Purolan ja Huutjärven kouluihin sekä Mäsarnan ja Majakan päiväkoteihin. Sisäolosuhteita, turvallisuutta ja toimivuutta on parannettu uusimalla ilmanvaihtoa, valaistusta, vesikatkoja, lattioita, kalusteita, keittölaitteita ja kylmäkoneita. Kunnan sisäilmatyöryhmä seuraa sisäolosuhteita ja ehdottaa toimenpiteitä tarpeen vaatiessa. Koulujen ja päiväkotien leikkivälineiden uudistaminen sekä Huutjärven koulun piha- ja liikuntapaikkainvestoinnit ovat lisänneet lasten päivittäisen liikkumisen mahdollisuuksia.

Ikääntyneiden ja muiden erityisryhmien asumisympäristöjä on parannettu vanhustentalojen, Hirvikosken kerrostalon, Olkkarin ja Touhulan sekä Hoivahovin tiloihin tehdyillä korjauksilla. Rakennusten, keittiöiden ja talotekniikan uudistukset ovat tukeneet terveellisiä, turvallisia ja toimintakykyä ylläpitäviä palvelu- ja asumisympäristöjä.

Virkistyskäyttöä, matkailua ja yhteisöllisyyttä ovat vahvistaneet Kaunissaaren sataman, laitureiden, aallonmurtajan, huoltorakennuksen ja jätevesijärjestelmän kehittäminen sekä grillikatosten, oleskelupaikkojen ja kulkuyhteyksien rakentaminen. Myös Strukan sulkujen korjaukset, venesatamien parannukset, lintutorni sekä Siltakylänlahden kunnostus tukevat luonnon saavutettavuutta, ympäristön viihtyisyyttä ja kunnan elinvoimaa.

Ympäristö- ja ilmastotavoitteita on edistetty muun muassa kirjaston aurinkovoimalalla, Suur-Ahvenkosken koulun aurinkopaneeleilla, Purolan koulun LED-valaistuksella sekä jätevesijärjestelmien uudistamisella. Investoinnit parantavat energiatehokkuutta, vähentävät ympäristökuormitusta ja tukevat kestävästä yhdyskuntakehitystä.

Kokonaisuutena investoinnit ja erilaiset erityisrahoitukset ja hankkeet ovat muodostavat osan Pyhtään käytännön HYTE-työstä. Niillä on luotu turvallisia, terveellisiä, esteettömiä ja viihtyisiä arkiympäristöjä sekä vahvistettu eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua, virkistäytyä ja osallistua. Jatkossa on tärkeää huolehtia toiminnan suunnitelmallisuudesta, rakennusten ja liikuntapaikkojen kunnossapidosta sekä siitä, että palvelu- ja virkistysympäristöt ovat tasapuolisesti eri alueiden ja väestöryhmien saavutettavissa ja toimintoja kohdennetaan tasaisesti kaikkiin ikäryhmiin.

Kokonaisarvio

Pyhtään kehitys vuosina 2021–2025 on ollut pääosin vakaata ja osittain myönteistä. Kunnan vahvuuksia ovat talouden hallinta, hyvinvointityön rakenteet sekä sosiaalisen hyvinvoinnin paraneminen. Teknisen toimen investoinnit ovat tukeneet kuntalaisten hyvinvointia kehittämällä turvallisia, terveellisiä ja viihtyisiä arkiympäristöjä. Erityisesti liikunta- ja virkistyspaikkojen, koulujen, päiväkotien, katujen, valaistuksen ja esteettömien kulkuyhteyksien parantaminen on vahvistanut eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua, osallistua ja käyttää palveluja.

Tulevaisuuden keskeisiä kehittämiskohteita ovat:

- nuorten koulutuksen ja osallisuuden lisääminen
- liikunnan ja kulttuurin edistäminen
- ikääntyneiden hyvinvoinnin ja turvallisuuden parantaminen

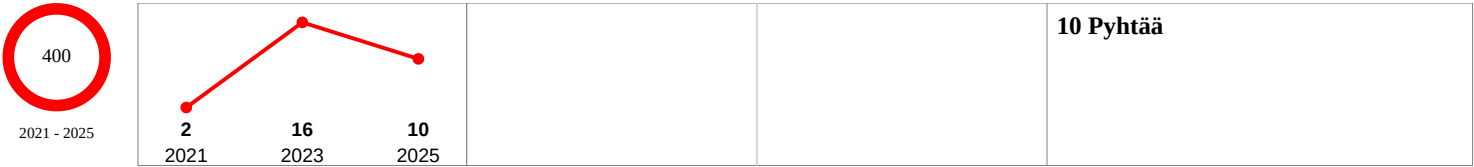
- hyvinvointia tukevien ympäristöjen kunnossapito ja esteettömyys
- muuttovoiton ja kunnan vetovoiman vahvistaminen
- työpaikkojen ja elinvoiman kehittäminen.

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kokee terveydentilansa keskinäiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista

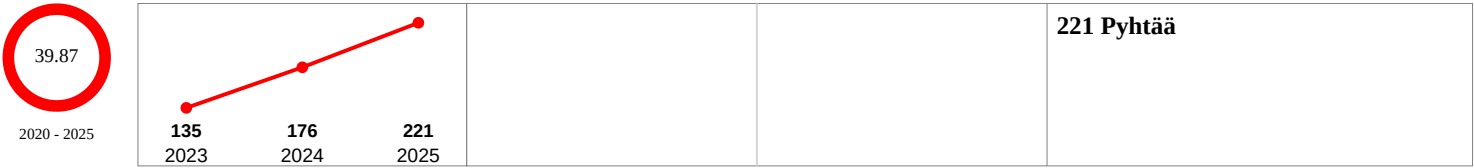
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL)

Palvelut

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatukseen 31.12. osallistuneet 3 - 5-vuotiaat % vastaavan ikäisestä väestöstä, kunnan kustantamat palvelut (-2020)

Koulu

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa - TEA, pistemäärä

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 0 - 17-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 0 - 16-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Muut palvelut

Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1 000 alle 18-vuotiasta, kunnan kustantamat palvelut

LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET - Yhteenveto

Pyhtään lasten, nuorten ja varhaiskasvatuksen palveluiden kehitys vuosina 2021–2025 on ollut kokonaisuutena vakaata ja monilta osin myönteistä. Kunnassa on panostettu erityisesti hyvinvoinnin tukemiseen, varhaiseen tukeen, liikuntaan sekä perheiden palveluihin. Samalla väestökehitys ja nuorten hyvinvointiin liittyvät haasteet korostavat jatkuvan kehittämistyön tarvetta.

Lasten ja nuorten hyvinvointi

Nuorten hyvinvoinnissa näkyi useita positiivisia kehityssuuntia:

- nuorten kokemus omasta terveydentilastaan parani,
- ylipainoisuus väheni,
- lasten pienituloisuusaste laski,
- perheiden toimeentulotilanne vahvistui osittain.

Samalla kuitenkin nuorten yksinäisyys nousi merkittäväksi huolenaiheeksi. Niiden 8.–9.-luokkalaisten osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää, kasvoi huomattavasti tarkastelukaudella. Tämä korostaa tarvetta vahvistaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta, mielenterveyden tukea sekä turvallisia harrastus- ja kohtaamisympäristöjä.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta tarjotaan Pyhtäällä kunnallisena ja yksityisenä palveluna suomen- ja ruotsinkielisenä sekä vuorohoitona eri alueilla kunnassa. Varhaiskasvatuspaikkojen saatavuus on ollut hyvä, ja kaikille halukkaille on järjestynyt paikka.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien 3–5-vuotiaiden osuus kuitenkin laski tarkastelukaudella. Tähän vaikuttavat muun muassa:

- väestökehitys,
- lapsiperheiden määrän väheneminen,
- palvelujen käyttöasteen muutokset.

Varhaiskasvatuksen merkitys näkyy erityisesti:

- oppimisen ja hyvinvoinnin tukemisessa,
- perheiden arjen tukena,
- lasten yhdenvertaisten mahdollisuuksien vahvistamisessa,
- kotoutumisen ja kielitaidon tukemisessa vieraskielisten määrän kasvaessa.

Varhainen tuki ja yhteistyö

Erityisvarhaiskasvatusta vahvistettiin palkkaamalla varhaiskasvatuksen erityisopettaja vuonna 2022. Tällä on pyritty varmistamaan:

- varhainen puuttuminen,
- oikea-aikainen tuki,
- yhdenvertainen palveluiden saatavuus.

Varhaiskasvatuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä huoltajien, neuvolan sekä hyvinvointialueen perhekeskusverkoston kanssa. Moniammatillinen Yhdessä-tiimi tukee lapsiperheiden arkea ja palveluohjausta. Lisäksi perhekahvilatoiminta vahvistaa perheiden kohtaamisia ja yhteisöllisyyttä.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot

Varhaiskasvatuksessa on panostettu tunnetaitokasvatukseen. Henkilöstöä on koulutettu muun muassa MiniVerso-toimintamalliin sekä tunnetaitojen tukemiseen pienillä lapsilla. Tavoitteena on:

- vahvistaa lasten osallisuutta,
- kehittää vuorovaikutustaitoja,
- opettaa ristiriitojen rauhanomaista ratkaisemista,
- tukea myönteistä toimintakulttuuria.

Perusopetus

Perusopetus on jatkumo varhaiskasvatukselle ja siellä vahvistetaan ja jatketaan varhaiskasvatuksessa aloitettuja toimintoja kuten esimerkiksi tunnekasvatus, huomaa hyvä ja positiivinen pedagogiikka menetelmin. Perusopetuksessa eheyttävänä kasvatuksellisenä teemana on ollut yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen. Pedagogisena linjauksena on korostettu positiivista pedagogiikkaa ja opetuksen toiminnallisuutta. Lukuvuosittain koulut laativat toimintasuunnitelman ja edellisestä lukuvuodesta toimintakertomuksen, jonka hyvinvointilautakunnan jaostot vahvistavat.

Jokaisessa koulussa toimii hyvinvointiryhmä, joka suunnittelee ja seuraa oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointiin vaikuttavia toimia. Kouluissa toimii osaksi opetushallituksen ja osaksi kunnan rahoittamaa kerhotoimintaa. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään hyvinvointilautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti. Opetustoimi hakee erityisrahoituksia vuosittain esimerkiksi Stop kiusamiselle- erityisrahoitus, minkä keskeisenä tehtävänä on laatia kiusaamisen- ja häirinnänvastainen opetussuunnitelma. Tämä on alkanut vuonna 2025 ja jatkuu edelleen.

Liikunta ja hyvinvointi

Liikunnan lisääminen on ollut yksi varhaiskasvatuksen keskeisistä painopistealueista. Kunnassa on:

- osallistuttu Ilo kasvaa liikkuen- ja Liikkuva varhaiskasvatus -toimintaan,
- perustettu liikuntatyöryhmä,
- nimetty päiväkoteihin liikuntavastaavat,
- kehitetty liikuntakasvatusta vuosikellon avulla,
- lisätty liikuntavälineitä ja liikuntakokeiluja.

Perheitä on kannustettu liikunnalliseen elämäntapaan muun muassa Liikkis-pussien, vanhempainiltojen sekä liikuntaseurojen kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Lisäksi kunnan liikuntatoimi on kehittänyt perheiden liikuntaneuvontaa.

Luonto ja yhteisöllisyys

Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään aktiivisesti lähiluontoa ja Metsämörri-toimintaa. Luontokasvatus tukee:

- lasten fyysistä aktiivisuutta,
- ympäristösuhteen kehittymistä,
- hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.

Kokonaisarvio

Pyhtään lasten, nuorten ja varhaiskasvatuksen palveluiden vahvuuksia ovat:

- toimivat ja saavutettavat varhaiskasvatuspalvelut,
- vahva yhteistyö perheiden ja hyvinvointipalveluiden kanssa,
- liikunta- ja tunnetaitokasvatuksen kehittäminen,
- aktiivinen hyvinvoinnin tukeminen.

Keskeisiä kehittämiskohteita ovat:

- nuorten yksinäisyyden vähentäminen,
- lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen,
- varhaiskasvatuksen osallistumisasteen tukeminen,
- koulutuksen ulkopuolelle jäämisen ehkäisy,
- harrastus- ja liikuntamahdollisuuksien edelleen kehittäminen.

Pitkällä aikavälillä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi muodostaa tärkeän perustan Pyhtään elinvoimalle, yhteisöllisyydelle ja kestäväälle tulevaisuudelle.

NUORET JA NUORET AIKUISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

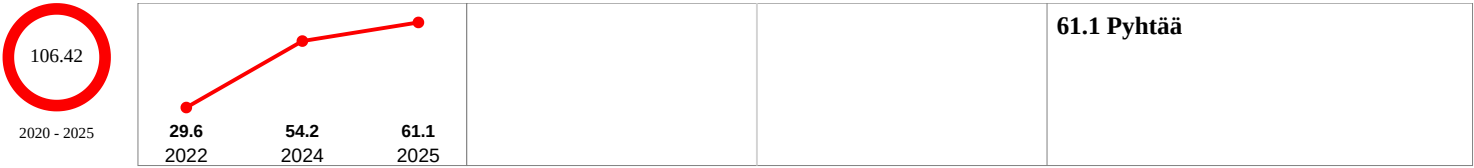

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Alioikeuksissa tuomitut 15 vuotta täyttäneet henkilöt / 1 000 vastaavan ikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 15 - 17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Rikoksista syylliseksi epäillyt 18 - 20-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Lastensuojelun avohuollon asiakkaat, 18 - 24-vuotiaat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä (THL)

NUORET JA NUORET AIKUISET - Yhteenveto

Pyhtään nuorten hyvinvoinnin kehitys vuosina 2021–2025 sisältää sekä myönteisiä muutoksia että kasvavia huolenaiheita. Erityisesti mielenterveys, osallisuus, sosiaaliset suhteet ja nuorten kiinnittyminen koulutukseen ja työelämään korostuvat nuorten arjessa ja palvelutarpeissa. Nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen on keskeinen osa Pyhtään tulevaa elinvoimaa, yhteisöllisyyttä ja kestäväää kehitystä.

Tarkastelukaudella kunnassa on kehitetty useita nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja työllistymistä tukevia toimintamuotoja. Nuorisovaltuuston aloitteesta on kehitetty kesätyöseteliä, jonka avulla tuetaan nuorten mahdollisuuksia saada ensimmäisiä työkokemuksia paikallisissa yrityksissä ja yhteisöissä. Kunta tarjoaa nuorille myös omia kesätyöpaikkoja sekä mahdollisuuden osallistua kesäkioskin hoitamiseen. Lisäksi WorkPilot-palvelua on hyödynnetty nuorten työllistämisessä esimerkiksi kunnan tapahtumissa ja muissa lyhytaikaisissa työtehtävissä. Näillä toimintamalleilla vahvistetaan nuorten työelämävalmiuksia, vastuullisuutta ja osallisuutta sekä tarjotaan mahdollisuuksia tutustua erilaisiin työtehtäviin.

Nuorten matalan kynnyksen tukea on vahvistettu myös Ohjaamo Pyhtään toiminnan kautta. Ohjaamosta nuori voi saada neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi opiskeluun, työllistymiseen, arjenhallintaan, hyvinvointiin ja erilaisiin palveluihin liittyvissä kysymyksissä. Monialainen toimintamalli tukee erityisesti niitä nuoria, jotka tarvitsevat apua oman tulevaisuuden suunnan löytämiseen tai palveluihin kiinnittymiseen.

Nuorisotyötä on kehitetty ottamalla käyttöön liikkuvan nuorisotyön toimintamuoto yhteistyössä Aseman Lapset ry kanssa. Tavoitteena on kohdata nuoria heidän omissa toimintaympäristöissään ja madaltaa kynnystä nuorisotyön palveluihin. Nuorten osallisuus on näkynyt myös konkreettisissa päätöksissä: esimerkiksi koulujen maksuton välipala otettiin käyttöön oppilaskunnan aloitteesta.

Sosiaaliset suhteet ja osallisuus

Kouluterveyskyselyn mukaan osalla nuorista esiintyy yksinäisyyttä ja puutteita läheisissä ihmissuhteissa. Erityisesti yläkouluikäisten kohdalla niiden nuorten osuus, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää, kasvoi tarkastelukaudella merkittävästi. Kehitys korostaa tarvetta vahvistaa yhteisöllisyyttä, turvallisia harrastus- ja kohtaamisympäristöjä, nuorten osallisuutta sekä matalan kynnyksen mielenterveys- ja tukipalveluita.

Yhteisöllisyyttä on Pyhtäällä pyritty lisäämään myös järjestämällä tapahtumia ja toimintaa, joissa eri-ikäiset kuntalaiset kohtaavat. Yhteistyötä on toteutettu muun muassa koulujen, ikääntyneiden asumis- ja hoivapalveluiden sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Sukupolvien välinen toiminta ja yhteiset tapahtumat tarjoavat nuorille mahdollisuuksia osallistua, ottaa vastuuta ja kokea olevansa merkityksellinen osa paikallista yhteisöä.

Lukio- ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ystävyys-suhteita koskevista indikaattoreista ei ollut käytettävissä vertailutietoja.

Mielenterveys ja hyvinvointi

Nuorten kokemus omasta terveydentilastaan parani tarkastelukaudella, mikä on myönteinen kehityssuunta. Samalla mielenterveyteen liittyvät haasteet näkyvät edelleen palvelutarpeissa.

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16–24-vuotiaiden määrä nousi vuosien 2022–2023 aikana ja pysyi vuonna 2024 edelleen korkeammalla tasolla kuin lähtötilanteessa. Kehitys kertoo nuorten mielenterveyden kuormittumisesta ja pitkäaikaisten tuen tarpeiden kasvusta sekä korostaa ennaltaehkäisevän työn, varhaisen tuen ja helposti saavutettavien palveluiden merkitystä.

Ohjaamo-toiminta, nuorisotyö ja muut matalan kynnyksen palvelut muodostavat tärkeän osan tätä kokonaisuutta. Tavoitteena on, että nuori saa tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja että eri palveluiden välinen yhteistyö mahdollistaa tuen jatkuvuuden.

Ylipaino ja terveelliset elämäntavat

Yläkouluikäisten nuorten ylipainoisuus väheni tarkastelukaudella, mikä on myönteinen hyvinvointimuutos. Lukio- ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ylipainoa koskevia vertailutietoja ei ollut käytettävissä.

Kunnassa on panostettu liikunnan edistämiseen erityisesti lasten ja nuorten arkiympäristöissä. Työtä on tehty liikuntakasvatuksen ja liikunnallisten toimintamallien kehittämisen, liikuntaseurojen kanssa tehtävän yhteistyön sekä matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien kautta. Myös koulujen maksuton välipala tukee lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveellistä arkea.

Lastensuojelu ja sosiaalinen tuki

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 18–24-vuotiaiden osuus kasvoi tarkastelujaksolla hieman, mikä voi viitata nuorten elämänhallintaan ja tuen tarpeisiin liittyvien haasteiden lisääntymiseen.

Toisaalta lastensuojelun avohuollon asiakkaiden määrä 18–24-vuotiaissa väheni selvästi vuosina 2020–2025. Muutos voi liittyä palveluiden parempaan kohdentumiseen, varhaisen tuen vahvistumiseen tai palvelurakenteiden muutoksiin. Tulosten tulkinnessa onkin tärkeää tarkastella yksittäisten indikaattorien rinnalla koko palvelujärjestelmän kehitystä.

Päihteet ja palvelutarpeet

Kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat, että nuorten päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöön liittyy Pyhtäällä edelleen ehkäisevän työn tarvetta. Erityisesti 8.–9.-luokkalaisten tuloksissa on tarkastelukaudella nähtävissä sekä myönteistä että huolta herättävää kehitystä.

Vuoden 2021 Kouluterveyskyselyssä Pyhtään 8.–9.-luokkalaisista 15,7 % käytti päivittäin jotakin tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, kun vastaava osuus Kymenlaaksossa oli 8,4 %. Päivittäin nuuskaa käytti 8,1 % pyhtääläisistä 8.–9.-luokkalaisista, kun Kymenlaakson osuus oli 4 %. Lisäksi 16,7 % Pyhtään 8.–9.-luokkalaisista ilmoitti kokeilleensa laittomia huumeita ainakin kerran, kun Kymenlaaksossa vastaava osuus oli 7,5 %. Tulokset osoittivat tuolloin erityisesti huume- ja nikotiinikokeilujen olevan Pyhtäällä alueellista tasoa yleisempiä.

Vuoden 2023 Kouluterveyskyselyssä kehitys oli osittain myönteistä. Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleiden 8.–9.-luokkalaisten osuus laski Pyhtäällä 16,7 prosentista 9,6 prosenttiin. Myös päivittäin nuuskaa käyttävien osuus laski 8,1 prosentista 6,9 prosenttiin. Sen sijaan päivittäin jotakin tupakkatuotetta tai sähkösavuketta käyttävien osuus nousi hieman 15,7 prosentista 16,4 prosenttiin. Tulokset osoittavat, että huume- ja nikotiinikokeilujen väheneminen oli myönteinen kehityssuunta, mutta nikotiinituotteiden käyttö säilyi edelleen merkittävänä hyvinvointihaasteena.

Vuoden 2025 Kouluterveyskysely vahvistaa alueellisella tasolla tarpeen jatkaa ehkäisevää päihdetyötä. Kymenlaaksossa 8 % 8.–9.-luokkalaisista oli kokeillut laittomia huumeita ja 11 % käytti nikotiinituotteita päivittäin. Pyhtään omia vuoden 2025 tuloksia tulee tarkastella THL Kouluterveyskyselyn kuntakohtaisista tuloksista sitä mukaa kuin vertailukelpoisia indikaattoreita on käytettävissä.

Tarkastelukauden tulosten perusteella Pyhtäällä tulee kiinnittää erityistä huomiota nikotiinituotteiden käytön ja päihdekokeilujen ehkäisemiseen. Uusien nikotiinituotteiden, kuten nikotiinipussien ja sähkösavukkeiden, yleistymisen edellyttää ehkäisevän päihdetyön jatkuvaa päivittämistä ja nuorten arkiympäristöihin soveltuvia toimintamalleja. Pelkän

päihdevalistuksen lisäksi tarvitaan suunnitelmallista päihdekasvatusta, varhaista puheeksiottoa, vanhemmuuden tukea sekä koulujen, nuorisopalvelujen, opiskeluhuollon ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Päihteisiin liittyvistä hoitojaksoista 15–24-vuotiailla ei ole ollut kaikilta tarkasteluvuosilta riittäviä kuntakohtaisia vertailutietoja. Nuorten hyvinvoinnin kokonaiskuva osoittaa kuitenkin, että mielenterveyttä, arjenhallintaa ja sosiaalista hyvinvointia tukevilla palveluilla on suuri merkitys myös päihteiden käytön ehkäisyssä. Ehkäisevä päihdetyö, nuorisotyö, Ohjaamon tarjoama neuvonta sekä turvalliset vapaa-ajan ja harrastamisen ympäristöt täydentävät toisiaan.

Ehkäisevää päihdetyötä on valtuustokaudella kehitetty sekä paikallisesti että alueellisessa yhteistyössä. Hyvinvointialueella on otettu käyttöön päihteiden ja muiden riippuvuuksien puheeksiottoa tukevia toimintamalleja ja materiaaleja, kuten puheeksioton kortteja. Alueellinen ehkäisevän päihdetyön yhteistyö on tukenut kuntien työtä, ja alueellista koordinaatiota on vahvistettu ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin avulla.

Alueella on kehitetty myös Pakka-toimintamallia, jonka tavoitteena on ehkäistä erityisesti alaikäisten päihteiden ja nikotiinituotteiden saatavuutta, päihteiden välittämistä ja päihdehaittoja sekä vahvistaa vastuullisia toimintatapoja yhteistyössä kuntien, hyvinvointialueen, viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kuntalaisten kanssa.

Pyhtään kouluissa päihdekasvatusta toteutetaan osana suunnitelmallista ehkäisevää työtä. Valtuustokaudella toimintaa ja henkilöstön osaamista on vahvistettu muun muassa EHYT ryä hankitulla Nuuska-agentti-koulutuksella. Jatkossa päihdekasvatuksessa tulee huomioida perinteisten päihteiden lisäksi erityisesti sähkösavukkeet, nikotiinipussit ja muut muuttuvat päihde- ja nikotiini-ilmiöt.

Ehkäisevää päihdetyötä tulee kehittää Pyhtäällä kaikkien ikäryhmien näkökulmasta. Nuorten lisäksi huomiota tulee kiinnittää työikäisten ja ikääntyneiden alkoholin, nikotiinituotteiden, lääkkeiden ja muiden päihteiden käyttöön sekä toiminnallisiin riippuvuuksiin. Keskeistä on vahvistaa varhaista tunnistamista ja puheeksiottoa sekä rakentaa selkeitä neuvonta-, palvelu- ja hoitoonohjausmalleja tilanteisiin, joissa kuntalainen tarvitsee päihteisiin tai muihin riippuvuuksiin liittyvää tukea.

Seuranta suunnitelmakaudella 2026–2029

Nuorten päihdetilanteen kehitystä seurataan erityisesti Kouluterveyskyselyn avulla. Keskeisiä seurattavia indikaattoreita ovat:

- päivittäinen tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö
- sähkösavukkeiden ja nikotiinipussien käyttö
- humalahakuinen alkoholinkäyttö
- laittomien huumeiden ja kannabiksen kokeilut
- huolta herättävää päihteiden tai nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista kuvaava summaindikaattori
- nuorten kokemukset päihteiden saatavuudesta
- rahapelaaminen ja muut riippuvuuksiin liittyvät ilmiöt.

Tuloksia tarkastellaan Kouluterveyskyselyn toteutusvuosina ja niitä verrataan aikaisempiin Pyhtään tuloksiin sekä Kymenlaakson ja koko maan kehitykseen. Tavoitteena on erityisesti vähentää nuorten päihde- ja nikotiinikokeiluja, ehkäistä käytön muuttumista säännölliseksi sekä vahvistaa varhaista tunnistamista ja tuen saatavuutta.

Koulutukseen, työelämään ja yhteiskuntaan kiinnittyminen

Nuorten koulutukseen ja työelämään kiinnittymistä on Pyhtäällä tuettu monin eri tavoin. Kesätyöseteli, kunnan tarjoamat kesätyöpaikat, kesäkiöskin hoito sekä WorkPilotin kautta tarjottavat työtehtävät madaltavat nuorten kynnystä työelämään ja tarjoavat mahdollisuuksia saada kokemusta, ansaita omaa rahaa sekä vahvistaa työelämässä tarvittavia taitoja.

Nuorten osallistuminen kunnan tapahtumien järjestämiseen tukee työllistymisen lisäksi yhteisöllisyyttä. Samalla nuoret tulevat näkyväksi osaksi kunnan toimintaa ja saavat kokemuksen siitä, että heidän työpanoksellaan ja osallistumisellaan on merkitystä. Ohjaamo Pyhtään toiminta täydentää kokonaisuutta tarjoamalla henkilökohtaista ohjausta esimerkiksi koulutukseen, työnhakuun, työllistymiseen ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvissä tilanteissa.

Kokonaisarvio

Vahvuudet

Pyhtään nuorten hyvinvoinnissa vuosina 2021–2025 voidaan tunnistaa useita myönteisiä kehityssuuntia ja toimivia käytäntöjä:

- nuorten koetun terveydentilan myönteinen kehitys,
- liikunta- ja hyvinvointitoiminnan kehittäminen,
- nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien vahvistuminen,
- nuorten aloitteista syntyneiden toimintamallien toteuttaminen,
- monipuoliset mahdollisuudet saada ensimmäisiä työkokemuksia,
- kesätyösetelin, kunnan kesätöiden ja kesäkoskin tarjoamat työllistymismahdollisuudet,
- WorkPilotin hyödyntäminen nuorten työllistämässä esimerkiksi kunnan tapahtumissa,
- Ohjaamo Pyhtään tarjoama matalan kynnyksen tuki koulutukseen, työllistymiseen ja arjen kysymyksiin,
- kunnan, koulujen, nuorisotyön, hyvinvointialueen, järjestöjen ja yritysten välinen yhteistyö,
- yhteisöllisyyttä ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta vahvistava toiminta.

Näiden toimintamallien avulla tuetaan nuorten hyvinvointia, osallisuutta sekä kiinnittymistä opiskeluun, työelämään ja omaan kotikuntaan.

Keskeiset kehittämiskohteet

Nuorten hyvinvoinnissa tunnistetaan myös haasteita, joihin on tärkeää vastata tulevana vuosina:

- nuorten yksinäisyyden vähentäminen ja läheisten ihmissuhteiden vahvistaminen,
- mielenterveyden kuormittumisen ehkäiseminen ja varhaisen tuen vahvistaminen,
- matalan kynnyksen mielenterveys- ja hyvinvointipalveluiden saatavuuden parantaminen,
- koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämisen ehkäiseminen,
- nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edelleen vahvistaminen,
- turvallisten kohtaamispaikkojen ja yhteisöllisen toiminnan lisääminen,
- nuorten työelämävalmiuksien ja työllistymismahdollisuuksien kehittäminen,
- eri toimijoiden välisen moniammatillisen yhteistyön vahvistaminen.

Jatkossa keskeistä on vahvistaa nuorten mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja kohdata muita turvallisissa ympäristöissä sekä varmistaa, että tukea on saatavilla mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yhteistyöllä kunnan, koulujen, nuorisotyön, hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten ja ikääntyneiden palveluiden kanssa voidaan samalla vahvistaa koko kunnan yhteisöllisyyttä ja sukupolvien välistä vuorovaikutusta.

TYÖIKÄISET

Hyvinvointi

Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavan ikäistä

TYÖIKÄISET - Yhteenveto

Työikäisen väestön hyvinvointia tarkasteltaessa keskeisiä teemoja ovat työkyky, mielenterveys sekä palveluiden käyttö. Saatavilla oleva tieto osoittaa, että työikäisten hyvinvoinnissa on sekä myönteisiä että huolta herättäviä kehityssuuntia. Kunnassa on pyritty lisäämään työikäisten liikuntapalveluja ja elintapaohjausta erilaisin hankkein.

Mielenterveys ja työkyky

Mielenterveyteen liittyvät haasteet näkyvät edelleen merkittävästi työikäisessä väestössä. Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden määrä on kasvanut tarkastelujaksolla. Vuonna 2020 vastaava luku oli 22,7 henkilöä tuhatta samanikäistä kohden, kun vuonna 2025 luku oli noussut 30,6:een. Kasvu kuvastaa mielenterveyden kuormituksen lisääntymistä ja korostaa ennaltaehkäisevän työn sekä matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden merkitystä.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus on puolestaan kehittynyt myönteisesti. Osuus on laskenut 12,7 prosenttia vuosien 2019–2024 aikana ja vakiintunut viime vuosina 6,2 prosenttiin työikäisestä väestöstä. Kehitys viittaa siihen, että työkyvyn tukemisessa ja työelämässä pysymisessä on onnistuttu ainakin osittain, vaikka mielenterveyteen liittyvät sairauspoissaolot ovat samanaikaisesti lisääntyneet.

Ennaltaehkäisevä päihdetyö

Työikäisten päihteiden käyttö on ollut Kymenlaaksossa edelleen merkittävä hyvinvointihaaste. Sotkanetin mukaan alkoholin riskikäyttö on alueella ollut hieman koko maan tasoa yleisempää. Ehkäisevää päihdetyötä on suunnitelmakaudella vahvistettu alueellisena yhteistyönä. Kymenlaaksossa on kehitetty Pakka-toimintamallia, jonka tavoitteena on ehkäistä alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä rahapelaamisen haittoja muun muassa saatavuuteen, vastuulliseen myyntiin ja yhteisölliseen ehkäisevään päihdetyöhön vaikuttamalla. Lisäksi koko alueella on otettu käyttöön Ota puheeksi -kortit, jotka tukevat ammattilaisia päihteiden käytön, nikotiinituotteiden ja rahapelaamisen varhaisessa puheeksiotossa ja palveluihin ohjaamisessa.

Pyhtäällä työikäisten hyvinvointia on tuettu myös vahvistamalla terveellisiä elintapoja ja ennaltaehkäiseviä palveluja. Liikuntatoimissa on kehitetty elintapaneuvontaa, jonka avulla kuntalaisia kannustetaan lisäämään arjen liikuntaa, vahvistamaan terveellisiä elämäntapoja ja ehkäisemään elintapasairauksia. Elintapaneuvonta täydentää ehkäisevää

päihdetyötä ja tukee kokonaisvaltaisesti työikäisten toimintakykyä, hyvinvointia ja terveyttä. Tavoitteena on ollut myös madaltaa kynnystä saada yksilöllistä ohjausta sekä ohjata kuntalaisia tarkoituksenmukaisten liikunta- ja hyvinvointipalvelujen piiriin.

Terveyspalveluiden käyttö

Perusterveydenhuollon lääkärikäyntien määrä on vähentynyt työikäisillä. 15–49-vuotiaiden avohoidon lääkärikäyntejä oli vuonna 2023 yhteensä 908 käyntiä tuhatta samanikäistä kohden, mikä on noin 19 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018. Myös 50–64-vuotiaiden ikäryhmässä lääkärikäynnit ovat vähentyneet noin 14 prosenttia samalla ajanjaksolla.

Lääkärikäyntien väheneminen voi kertoa palveluiden käytön muutoksista, palveluiden saatavuuden haasteista, hoidon toteutumisesta muiden ammattiryhmien vastaanotoilla tai työikäisen väestön terveydentilan muutoksista. Kehitystä on tärkeää seurata jatkossa yhdessä muiden terveys- ja hyvinvointi-indikaattoreiden kanssa.

Johtopäätökset

Työikäisten hyvinvointia kuvaavat indikaattorit osoittavat Pyhtäällä sekä myönteisiä että huolta herättäviä kehityssuuntia. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuuden väheneminen on myönteinen kehitys ja viittaa siihen, että työ- ja toimintakyvyn tukemisessa on onnistuttu ainakin osittain. Samanaikaisesti mielenterveysperusteisten sairauspäivärahojen lisääntyminen kertoo työikäisten kasvaneesta psyykkisestä kuormituksesta ja korostaa ennaltaehkäisevän työn, matalan kynnyksen tuen sekä oikea-aikaisten mielenterveyspalveluiden merkitystä.

Päihteiden käyttö muodostaa edelleen merkittävän hyvinvointihaasteen Kymenlaaksossa, minkä vuoksi ehkäisevän päihdetyön vahvistamista on tärkeää jatkaa myös Pyhtäällä. Alueellisen Pakka-toimintamallin kehittäminen sekä Ota puheeksi -korttien käyttöönotto tukevat päihteiden käytön, nikotiinituotteiden käytön ja rahapelaamisen haittojen varhaista tunnistamista ja puheeksiottoa. Jatkossa on tärkeää vahvistaa ehkäisevän päihdetyön rakenteita sekä yhteistyötä kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden välillä.

Työikäisten terveellisten elintapojen ja toimintakyvyn tukeminen on keskeinen osa kunnan hyvinvointityötä. Pyhtäällä kehitettyä liikuntatoimen elintapaneuvontaa ja muita matalan kynnyksen palveluja tulee edelleen vahvistaa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vähän liikkuvien ja kokonaan liikkumattomien työikäisten tavoittamiseen sekä heidän liikkumisensa lisäämiseen. Liikunnan, ravitsemuksen ja muiden terveellisten elämäntapojen tukemisella voidaan ehkäistä pitkäaikaissairauksia, vahvistaa työ- ja toimintakykyä sekä edistää kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Perusterveydenhuollon lääkärikäyntien vähenemistä työikäisillä on tärkeää seurata, sillä muutos voi liittyä palvelurakenteen muutoksiin, muiden ammattiryhmien vastaanottojen lisääntymiseen, palvelujen saatavuuteen tai väestön palvelutarpeen muutoksiin. Keskeistä on varmistaa, että työikäiset saavat tarvitsemansa terveys- ja hyvinvointipalvelut oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti.

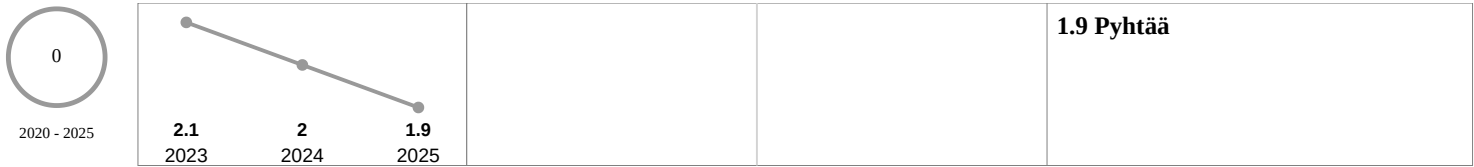
Seuraavalla suunnittelukaudella keskeisiä kehittämiskohteita ovat siten mielenterveyden edistäminen, työ- ja toimintakyvyn tukeminen, työelämäosallisuuden vahvistaminen, ehkäisevän päihdetyön kehittäminen, vähän liikkuvien työikäisten tavoittaminen, elintapaneuvonnan vahvistaminen sekä helposti saavutettavien ennaltaehkäisevien palvelujen turvaaminen. Samalla palveluiden käyttöä ja saavutettavuutta tulee seurata järjestelmällisesti, jotta hyvinvoinnin haasteisiin voidaan vastata mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

IKÄIHMISET

Hyvinvointi

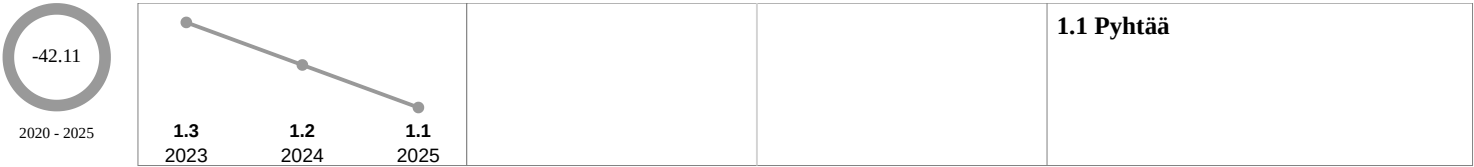
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Erityiskorvattaviin lääkkeisiin psykoosin vuoksi oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavan ikäisestä väestöstä

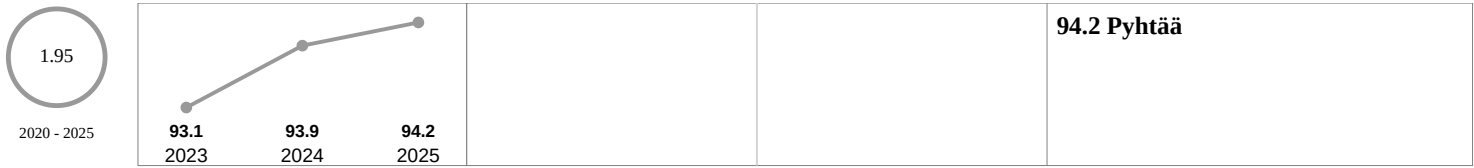
Opiskelu, työ ja toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä väestöstä

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 65 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä

IKÄIHMISET - Yhteenveto

Ikääntyneen väestön hyvinvointia tarkasteltaessa käytettävissä olevat indikaattorit antavat Pyhtäällä pääosin myönteisen kuvan ikääntyneiden terveydestä ja toimeentulosta. Samalla väestön ikääntyminen lisää kuitenkin tarvetta kiinnittää huomiota toimintakyvyn säilymiseen, yksinäisyyteen, päihteiden käyttöön, turvalliseen kotona asumiseen sekä ennaltaehkäisevien palveluiden riittävyyteen.

Terveys ja toimintakyky

Psykoosin vuoksi erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen 65 vuotta täyttäneiden osuus on pysynyt viime vuosina vakaana ja hieman laskenut. Vuonna 2023 osuus oli 2,0 prosenttia ikäryhmästä ja vuonna 2025 1,9 prosenttia. Kehitys viittaa siihen, että vakavien psykiatristen sairauksien esiintyvyys on pysynyt ikääntyneessä väestössä suhteellisen vähäisenä.

Ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitämiseen on Pyhtäällä kiinnitetty huomiota erityisesti liikuntapalvelujen kehittämisen kautta. Ikääntyneiden liikunnallista elämäntapaa tukeneen hanketyön myötä on lisätty ohjattua liikuntaa ja ikäihmisille suunnattuja liikuntamahdollisuuksia. Ikääntyneet ovat olleet yksi kunnan liikuntapalvelujen aktiivisimmista käyttäjäryhmistä, mikä kertoo siitä, että matalan kynnyksen ja ikäryhmälle soveltuvilla palveluilla on selkeä tarve. Liikkumisen tukeminen on tärkeää toimintakyvyn, tasapainon, lihasvoiman, itsenäisen arjessa selviytymisen sekä kotona asumisen kannalta.

Päihteiden käyttö ja ehkäisevä päihdetyö

Ikääntyneiden päihteiden käyttö on tunnistettu Pyhtäällä jo hyvinvointisuunnitelmakauden 2021–2025 alussa yhdeksi seurattavista hyvinvoinnin haasteista. Edellisessä hyvinvointikertomuksessa nostettiin esiin ikääntyneiden päihteiden käytön lisääntyminen sekä tarve tunnistaa ongelmakäyttö mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Ikääntyessä alkoholin vaikutukset elimistöön voimistuvat ja samanaikaiset sairaudet sekä lääkitykset voivat lisätä päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja. Riskit voivat näkyä esimerkiksi kaatumisina, tapaturmina, ravitsemuksen heikkenemisenä, muistiongelmoina sekä arjen toimintakyvyn heikentymisenä.

Sotkanetista ei ole saatavilla Pyhtään kokoiselle kunnalle kattavaa vuosittaista 2021–2025 aikasarjaa ikääntyneiden alkoholin riskikäytöstä. Aluetason tieto kuitenkin osoittaa, että ikääntyneiden alkoholin riskikäyttö on Kymenlaaksossa merkittävä seurattava ilmiö. Väestön ikääntyessä ehkäisevän päihdetyön merkitys kasvaa edelleen.

Tarkastelukaudella ehkäisevää päihdetyötä on vahvistettu Kymenlaaksossa alueellisena yhteistyönä. Konkreettisena työvälineenä on otettu käyttöön Ota puheeksi -kortit, joiden avulla alkoholin, muiden päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä rahapelaamisen käyttö voidaan ottaa asiakkaan kanssa luontevasti puheeksi. Korteja voidaan hyödyntää esimerkiksi kotihoidossa, asiakas- ja palveluohjauksessa sekä muissa ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Kotihoidolla on varhaisessa tunnistamisessa erityinen merkitys, koska työntekijät kohtaavat asiakkaan hänen omassa arkiympäristössään ja voivat havaita muutoksia esimerkiksi alkoholin käytössä, lääkkeiden ja alkoholin yhteiskäytössä, ravitsemuksessa, kaatumisriskissä tai toimintakyvyssä. Jatkossa on tärkeää vahvistaa henkilöstön osaamista, systemaattista puheeksiottoa ja selkeitä toimintamalleja tilanteisiin, joissa asiakkaalla havaitaan päihteiden riskikäyttöä.

Toimeentulo

Täyttä kansaneläkettä saavien 65 vuotta täyttäneiden osuus on vähentynyt Pyhtäällä viime vuosina. Vuonna 2020 osuus oli 1,9 prosenttia ja vuonna 2025 1,1 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Tämä voi viitata siihen, että yhä useamman ikääntyneen toimeentulo perustuu työeläkkeeseen ja täysin kansaneläkkeen varassa elävien osuus on vähäinen.

Kokonaisuutena kehitys antaa myönteisen kuvan ikääntyneiden taloudellisesta tilanteesta, vaikka yksittäisten henkilöiden pienituloisuus ja taloudelliset vaikeudet voivat edelleen heikentää mahdollisuuksia osallistua esimerkiksi harrastuksiin, liikkumiseen tai muihin hyvinvointia tukeviin palveluihin.

Yksinäisyyden ehkäisy ja ennaltaehkäisevät palvelut

Yksinäisyys on yksi ikääntyneiden hyvinvointiin ja toimintakykyyn merkittävästi vaikuttavista tekijöistä. Pyhtäällä käynnistettiin vuonna 2024 kunnan tukemana ikäihmisten ennaltaehkäisevä tukipalvelu, jonka käynnistämistä tukivat ikäihmis- ja vammaisneuvosto sekä hyvinvointilautakunta. Palvelun tavoitteena on tarjota ikääntyneille tukea erityisesti yksinäisyyteen ja vahvistaa heidän mahdollisuuksiaan sosiaaliseen kanssakäymiseen ja osallisuuteen.

Palvelusta saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä, ja sen jatkamista on pidetty tärkeänä. Toiminta täydentää muita ikääntyneiden hyvinvointia tukevia palveluja ja tarjoaa matalan kynnyksen mahdollisuuden saada tukea ennen kuin yksinäisyys tai muut arjen haasteet johtavat raskaampien palveluiden tarpeeseen.

Myös ikäihmis- ja vammaisneuvoston toiminta tukee ikääntyneiden osallisuutta ja mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskevien palvelujen ja elinympäristön kehittämiseen. Ikääntyneiden äänen huomioiminen palveluiden suunnittelussa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja tukee kunnan ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä.

Johtopäätökset

Ikääntyneiden hyvinvointi näyttäytyy Pyhtäällä tarkastelukaudella 2021–2025 kokonaisuutena melko vakaana. Vakavien mielenterveyden häiriöiden esiintyvyys on pysynyt vähäisenä ja toimeentuloa kuvaavissa indikaattoreissa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Samalla ikääntyvän väestön määrän kasvu korostaa tarvetta ennaltaehkäiseville ja helposti saavutettaville palveluille.

Pyhtäällä on tarkastelukaudella vahvistettu ikääntyneiden hyvinvointia erityisesti liikuntapalveluja kehittämällä, yksinäisyyttä ehkäisevällä tukipalvelulla sekä ikääntyneiden osallisuutta tukevilla rakenteilla. Näiden toimintojen jatkaminen ja edelleen kehittäminen on tärkeää, sillä ne tukevat toimintakykyä, yhteisöllisyyttä ja mahdollisuutta asua omassa kodissa mahdollisimman pitkään.

Päihteiden käyttöön liittyvien riskien varhainen tunnistaminen tulee nähdä osana ikääntyneiden kokonaisvaltaista hyvinvointityötä. Ota puheeksi -korttien käyttöä sekä henkilöstön osaamista on tärkeää vahvistaa erityisesti kotihoidossa ja muissa ikääntyneiden palveluissa, joissa muutokset asiakkaan arjessa voidaan havaita varhaisessa vaiheessa.

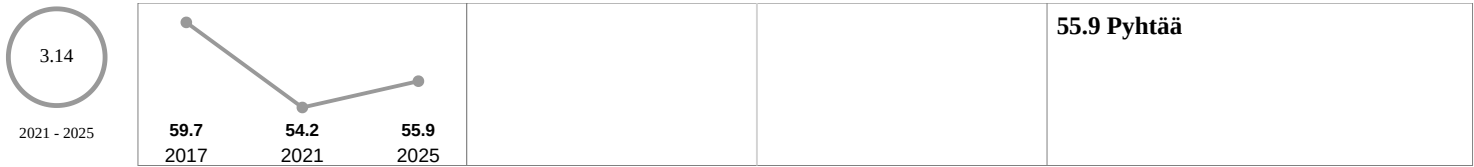
Seuraavalla hyvinvointisuunnitelmakaudella keskeisiä kehittämiskohteita ovat ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpitäminen, kotona asumisen tukeminen, yksinäisyyden vähentäminen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen, päihdehaittojen varhainen tunnistaminen sekä liikunta- ja muiden ennaltaehkäisevien palvelujen saavutettavuuden turvaaminen. Erityistä huomiota on tarpeen kiinnittää myös niiden ikääntyneiden tavoittamiseen, jotka eivät oma-aloitteisesti osallistu palveluihin tai yhteisölliseen toimintaan. Näin voidaan vahvistaa ikääntyneiden turvallista, aktiivista ja mahdollisimman itsenäistä arkea Pyhtäällä.

KAIKKI IKÄRYHMÄT

Hyvinvointi

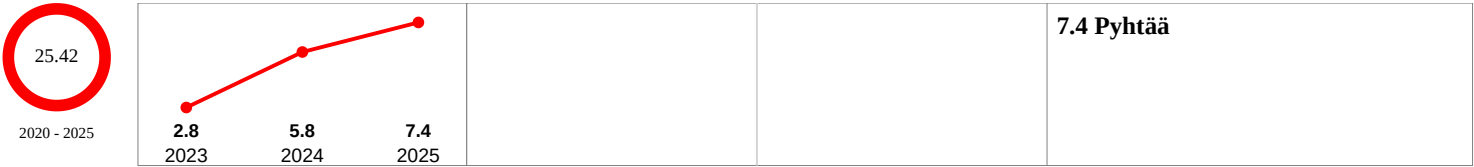
Elintavat, elämänlaatu ja osallisuus

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %

Turvallisuus, asuminen ja ympäristö

Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

Palvelut

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Perusterveydenhuollon avohoidon kaikki lääkärikäynnit / 1 000 asukasta

Vapaa-aika

Liikunnan edistäminen kunnissa - TEA, pistemäärä

KAIKKI IKÄRYHMÄT - Yhteenveto

Yhteenveto Pyhtään kunnan hyvinvointityöstä vuosina 2021–2025

Hyvinvoinnin edistäminen osana kunnan toimintaa 2021–2025

Pyhtään kunnan hyvinvointityön tavoitteena vuosina 2021–2025 on ollut vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta ja toimintakykyä sekä edistää liikunnallista ja aktiivista elämäntapaa kaikissa elämänvaiheissa. Hyvinvoinnin edistämistä on toteutettu osana kunnan eri toimialojen perustehtävää sekä yhteistyössä hyvinvointialueen, järjestöjen, yhdistysten, oppilaitosten ja muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Hyvinvointitiedon perusteella pyhtäläisten hyvinvointi on kokonaisuutena ollut vakaalla tasolla. Eri väestöryhmien tilanteissa on kuitenkin tunnistettu erilaisia vahvuuksia ja kehittämistarpeita. Kunnan hyvinvointityössä ovat korostuneet ennaltaehkäisevä toiminta, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, liikkumisen ja kulttuurin mahdollisuuksien lisääminen, ehkäisevä päihdetyö, digitaalisen osallisuuden tukeminen sekä turvallisten, terveellisten ja viihtyisien elinympäristöjen kehittäminen.

Hyvinvointityötä on tarkasteltu myös osana kunnan strategista johtamista. Hyvinvointia koskevaa tietoa on hyödynnetty toiminnan suunnittelussa, ja vuosien 2021–2025 aikana hyvinvointityötä on vahvistettu muun muassa erilaisten hankkeiden, investointien ja poikkihallinnollisen yhteistyön avulla.

Lapset ja lapsiperheet

Lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen on ollut keskeinen osa kunnan hyvinvointityötä. Varhaiskasvatuksessa on painotettu turvallista kasvuympäristöä, lasten osallisuutta, yhdenvertaisuutta, oppimisen edellytysten vahvistamista sekä hyvinvointia tukevia toimintatapoja.

Lapsiperheiden hyvinvointia on edistetty yhteistyössä varhaiskasvatuksen, neuvolapalvelujen, järjestöjen ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on ollut tunnistaa tuen tarpeita mahdollisimman varhain ja tarjota lapsille ja perheille mahdollisuuksia osallistua yhteiseen toimintaan.

Lasten hyvinvointia ovat tukeneet myös kunnan tekemät investoinnit päiväkoteihin, kouluihin, leikkipuistoihin, liikuntapaikkoihin ja muihin lähiympäristöihin. Kehittämistarpeena on tunnistettu erityisesti eri tarpeita omaaville lapsille ja perheille soveltuvien liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien vahvistaminen.

Kulttuuripalveluissa lasten osallisuutta ja kulttuurihyvinvointia on edistetty muun muassa lasten kulttuuriviikkojen avulla. Lisäksi lasten saaristomarkkinoita on kehitetty tukemaan lasten ja perheiden yhteisöllisyyttä, paikallista kulttuuria ja osallistumismahdollisuuksia.

Nuoret

Nuorten hyvinvointi on Pyhtäällä ollut kokonaisuutena pääosin hyvällä tasolla, mutta hyvinvointitiedossa ovat näkyneet myös valtakunnallisesti ja alueellisesti tunnistetut haasteet. Erityisesti nuorten mielenterveys, yksinäisyyden kokemukset, arjen hallinta sekä yhteisöön kuulumisen tunne ovat olleet hyvinvointityön kannalta keskeisiä teemoja.

Nuorten hyvinvointia on tuettu vahvistamalla matalan kynnyksen harrastus- ja liikuntamahdollisuuksia muun muassa Suomen harrastamisen mallin kerhotoiminnan avulla. Samalla on vahvistettu yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja varhaisen tuen toimintatapoja. Nuorten kuulemista ja mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin on pidetty tärkeänä osana kunnan päätöksentekoa ja palvelujen kehittämistä.

Liikuntapaikkoihin, kouluympäristöihin, kulkuyhteyksiin ja virkistysalueisiin tehdyt parannukset ovat tukeneet nuorten mahdollisuuksia aktiiviseen vapaa-aikaan ja turvalliseen liikkumiseen. Liikunnan edistämisessä nuorten hyvinvointia on tuettu myös Move!-toiminnan ja liikuntaneuvonnan kehittämisen kautta.

Työikäiset

Työikäisten hyvinvointia kuvaavissa tiedoissa on vuosina 2021–2025 ollut sekä myönteisiä että huolta herättäviä kehityssuuntia. Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuuden lasku viittaa siihen, että työ- ja toimintakyky on monilla säilynyt aiempaa paremmin. Samanaikaisesti mielenterveysperusteisten sairauspäivärahojen määrän kasvu kertoo työikäiseen väestöön kohdistuvan psyykkisen kuormituksen lisääntymisestä.

Työikäisten hyvinvoinnin edistämisessä ovat korostuneet mielenterveyden tukeminen, työ- ja toimintakyvyn ylläpitäminen, terveellisten elämäntapojen edistäminen sekä matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien ja elintapa- ja liikuntaneuvonnan kehittäminen.

Liikkumisen lisäämistä työelämässä on edistetty erityisesti Work Power – liikkuva työelämä -hankkeen avulla. Tarkastelukaudelle sijoittuvat hankkeen toinen kausi vuonna 2021 ja kolmas kausi vuonna 2022. Hankkeilla on pyritty lisäämään liikkumista osaksi työpäivää ja vahvistamaan työikäisten hyvinvointia sekä työkykyä.

Työikäisten liikuntaa ja hyvinvointia tukevia toimintamalleja jatkettiin Go Pyhtää -hankkeessa, jonka ensimmäinen kausi toteutettiin vuonna 2023 ja toinen kausi vuonna 2024. Tämän lisäksi liikuntaneuvonnan kehittämisellä on vahvistettu mahdollisuuksia saada yksilöllistä tukea terveellisten elintapojen ja liikkumisen lisäämiseen.

Ikääntyneet

Ikääntyneiden hyvinvointi on tarkastelukaudella näyttäytynyt pääosin vakaana. Vakavia mielenterveyden häiriöitä kuvaavat indikaattorit ovat pysyneet matalalla tasolla, ja toimeentuloa kuvaavat tiedot viittaavat ikääntyneen väestön taloudellisen tilanteen olevan keskimäärin kohtuullisen hyvä.

Väestön ikääntyminen lisää kuitenkin tarvetta toimintakyvyn ylläpitämiselle, kotona asumisen tukemiselle, yksinäisyyden ehkäisemiselle sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiselle.

Ikääntyneiden aktiivista arkea on tuettu liikunta- ja virkistysympäristöjen kehittämisellä, ulkokuntolaitteilla, esteettömillä kulkureiteillä sekä erilaisilla tapahtumilla. Vuonna 2025 käynnistynyt ikäihmisten liikunnallisen elämäntavan edistämiseen tähtäävä toiminta on vahvistanut ikääntyneiden mahdollisuuksia liikkumiseen, toimintakyvyn ylläpitämiseen ja yhteisölliseen toimintaan.

Ikääntyneiden yksinäisyyden ehkäisemiseksi Pyhtäällä käynnistettiin vuonna 2024 kunnan tukema ennaltaehkäisevä tukipalvelu. Toiminnan tavoitteena on tarjota tukea yksinäisyyteen ja vahvistaa ikääntyneiden sosiaalista osallisuutta. Palvelusta saadut kokemukset ovat olleet myönteisiä, ja sen jatkamista on pidetty tärkeänä.

Kulttuuripalveluissa ikääntyneiden osallisuutta on vahvistettu muun muassa Vanhustenviikon tapahtumilla. Lisäksi itsenäisyyspäivän ja veteraanipäivän juhlia on toteutettu yhteisinä juhlatilaisuuksina. Tapahtumilla on tuettu yhteisöllisyyttä, kohtaamisia, paikallista identiteettiä ja sukupolvien välistä yhteyttä.

Ennaltaehkäisevä päihdetyö

Ennaltaehkäisevää päihdetyötä on vahvistettu vuosina 2021–2025 osana kunnan ja Kymenlaakson alueellista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Työn tavoitteena on ollut ehkäistä alkoholin, huumausaineiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä rahapelaamisen aiheuttamia haittoja, lisätä tietoa päihteisiin liittyvistä riskeistä ja vahvistaa varhaista tunnistamista.

Kymenlaaksossa on kehitetty alueellisia ehkäisevän päihdetyön toimintamalleja sekä Pakka-toimintaa. Pakka-työssä ehkäisevää päihdetyötä tarkastellaan koko yhteisön näkökulmasta ja yhteistyötä tehdään kuntien, hyvinvointialueen, viranomaisten, järjestöjen, elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden välillä.

Yhtenä konkreettisena työvälineenä koko Kymenlaakson alueella on kehitetty ja otettu käyttöön Ota puheeksi -kortit. Kortit helpottavat päihteiden käytön, nikotiinituotteiden sekä rahapelaamisen ottamista puheeksi eri asiakasryhmien kanssa ja tukevat työntekijää tarvittavaan ohjaukseen.

Puheeksioton työvälineitä voidaan käyttää laajasti kunnan ja hyvinvointialueen palveluissa. Erityisesti ikääntyneiden palveluissa, kuten kotihoidossa, varhaisella tunnistamisella on suuri merkitys. Päihteiden käyttö voi ikääntyessä lisätä esimerkiksi lääkkeiden yhteisvaikutusten, kaatumisten, tapaturmien, ravitsemuksen heikkenemisen ja toimintakyvyn laskun riskiä. Ehkäisevän päihdetyön vahvistaminen on tämän vuoksi tärkeä osa myös turvallisen kotona asumisen tukemista.

Jatkossa keskeistä on varmistaa, että ehkäisevän päihdetyön toimintamallit, systemaattinen puheeksiotto ja ammattilaisten osaaminen säilyvät osana eri ikäryhmille suunnattuja palveluja.

Digitaalinen osallisuus ja digituen kehittäminen

Palvelujen digitalisoituminen on lisännyt kuntalaisten mahdollisuuksia hoitaa asioitaan sähköisesti, mutta samalla se on nostanut esiin tarpeen ehkäistä digitaalista syrjäytymistä. Digitaalisten palvelujen käyttöön tarvittavien taitojen puute voi muodostaa esteen palveluihin pääsulle ja heikentää osallisuutta erityisesti silloin, kun yhä suurempi osa julkisista ja yksityisistä palveluista siirtyy verkkoon.

Pyhtäällä digituen saatavuutta on kehitetty tarkastelukaudella 2021–2025 vaihteittain. Kauden aikana kuntalaisilla on ollut mahdollisuus saada matalan kynnyksen digitukea muun muassa Jelppiakun digipäivystyksen avulla. Digipäivystyksessä on voitu tarjota käytännön tukea esimerkiksi tietokoneiden, älypuhelimien ja sähköisten palvelujen käyttämiseen.

Viime vuosina digitukea ja digitaalista osallisuutta on edelleen vahvistettu digimotivaattoreiden järjestämien kurssien ja koulutusten kautta. Toiminnalla on pyritty lisäämään kuntalaisten rohkeutta ja valmiuksia käyttää sähköisiä palveluja sekä vahvistamaan itsenäistä asiointia.

Digituki on merkittävä osa hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden edistämistä. Vaikka tarve korostuu usein ikääntyneiden kohdalla, digituen merkitys koskee eri-ikäisiä kuntalaisia. Riittävät digitaidot helpottavat muun muassa sosiaali- ja terveystalvelujen, pankkipalvelujen, viranomaispalvelujen, liikennepalvelujen sekä kunnan omien sähköisten palvelujen käyttöä.

Digituen kehittäminen tukee myös osallisuutta ja ehkäisee yksinäisyyttä, koska digitaaliset välineet mahdollistavat yhteydenpidon, tiedonsaannin sekä osallistumisen erilaisiin tapahtumiin ja yhteisöihin. Tulevaisuudessa on tärkeää huolehtia siitä, että sähköisten palvelujen lisääntyessä tarjolla säilyy riittävä matalan kynnyksen tuki ja vaihtoehtoisia asiointitapoja niille kuntalaisille, jotka eivät pysty käyttämään digitaalisia palveluja itsenäisesti.

Liikunnan edistäminen ja hanketoiminta

Liikunnan merkitys hyvinvoinnin edistämisessä on ollut Pyhtäällä vahva koko tarkastelukauden ajan. Tavoitteena on ollut lisätä kuntalaisten arkiliikuntaa, ehkäistä liikkumattomuudesta aiheutuvia hyvinvointi- ja terveyshaittoja sekä tarjota eri väestöryhmille sopivia mahdollisuuksia liikkumiseen.

Vuosina 2021–2025 liikunnan edistämistä on tuettu muun muassa seuraavilla hankkeilla ja kehittämistoimilla:

- Work Power – liikkuva työelämä -hanke, kausi 2, 2021
- Work Power – liikkuva työelämä -hanke, kausi 3, 2022
- Go Pyhtää -hanke, kausi 1, 2023
- Go Pyhtää -hanke, kausi 2, 2024
- Move!, kausi 1, elokuu 2024 – heinäkuu 2025
- Move!, kausi 2, käynnistynyt elokuussa 2025
- liikuntaneuvonnan kehittäminen, kausi 1, 2025
- ikäihmisten liikunnallisen elämäntavan edistäminen, kausi 1, 2025.

Hankkeet muodostavat jatkumon, jossa toimintaa on suunnattu työikäisistä lapsiin, nuoriin ja ikääntyneisiin. Samalla yksittäisistä hankkeista on edetty kohti pysyvämpiä liikunnan edistämisen ja liikuntaneuvonnan toimintamalleja.

Liikuntahankkeiden rinnalla liikuntapaikkojen ja virkistysympäristöjen kehittäminen on luonut konkreettiset edellytykset kuntalaisten omaehtoiselle liikkumiselle. Tavoitteena on ollut tehdä liikkumisesta mahdollisimman saavutettavaa ja turvallista eri-ikäisille ja eri toimintakyvyn omaaville kuntalaisille.

Kulttuuri hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistajana

Kulttuuri on ollut yksi Pyhtään hyvinvointityön vahvuusalueista. Kulttuuritoiminnan kautta on tarjottu kuntalaisille mahdollisuuksia osallistua, kohdata muita ihmisiä, vahvistaa paikallista identiteettiä ja kokea yhteisöllisyyttä.

Tarkastelukaudella kulttuurihyvinvointia ovat tukeneet erityisesti lasten kulttuuriviikot, lasten saaristomarkkinoiden kehittäminen, Vanhustenviikon tapahtumat sekä itsenäisyyspäivän ja veteraanipäivän yhteiset juhlat.

Kulttuuritoiminnalla on ollut merkitystä paitsi vapaa-ajan toimintana myös yksinäisyyden ehkäisemisessä, osallisuuden vahvistamisessa sekä eri sukupolvien ja kuntalaisten kohtaamisessa.

Elinympäristön, investointien ja teknisen toimen merkitys hyvinvoinnille

Hyvinvointia on vuosina 2021–2025 edistetty merkittävästi myös kunnan investointien ja elinympäristön kehittämisen kautta.

Koulujen, päiväkotien, leikkipuistojen, liikuntapaikkojen, uimarantojen ja virkistysalueiden parannuksilla on tuettu erityisesti lasten ja nuorten liikkumis- ja harrastusmahdollisuuksia, mutta samalla ne ovat palvelleet koko väestöä.

Katujen, kulkuyhteyksien ja tievalaistuksen peruskorjaukset ovat parantaneet turvallista liikkumista. Esteettömien reittien, virkistysalueiden ja ulkokuntolaitteiden kehittäminen on puolestaan tukenut työikäisten toimintakykyä sekä ikääntyneiden mahdollisuuksia aktiiviseen ja itsenäiseen arkeen.

Rakennusten, talotekniikan ja energiatehokkuuden parantamisella on edistetty terveellisiä ja turvallisia palveluympäristöjä. Samalla investoinneilla on tuettu kestävän kehityksen tavoitteita.

Teknisen toimen merkitys hyvinvoinnille näkyy erityisesti siinä, että turvallinen, esteetön ja viihtyisä ympäristö mahdollistaa kuntalaisten liikkumisen, harrastamisen, kohtaamiset ja osallistumisen arjessa.

Hyvinvoinnin taloudelliset ja sosiaaliset taustatekijät

Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavat palvelujen ja elinympäristön lisäksi toimeentuloon ja väestöryhmien välisiin eroihin liittyvät tekijät.

Tuloeroja kuvaava Gini-kerroin nousi Pyhtäällä vuoden 2023 arvosta 24,7 vuoden 2024 tasolle 25,7. Muutos osoittaa tuloerojen kasvaneen hieman, mutta tuloerot ovat edelleen suhteellisen maltillisella tasolla.

Kehityksen seuraaminen on kuitenkin tärkeää, koska pitkään jatkuva tuloerojen kasvu voi vaikuttaa kuntalaisten terveyteen, hyvinvointiin, osallistumismahdollisuuksiin ja kokemukseen yhdenvertaisuudesta. Hyvinvointityössä on tärkeää huomioida palvelujen ja harrastusmahdollisuuksien saavutettavuus sekä eri väestöryhmien mahdollisuudet osallistua kunnan toimintaan.

TEAvisari ja hyvinvoinnin edistämisen rakenteet

TEAvisarin vuoden 2025 tulokset antavat kokonaiskuvaa siitä, miten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on organisoitu Pyhtäällä. Kaikkien sektoreiden yhteispistemäärä oli 72 pistettä, mikä vastasi koko maan keskiarvoa.

Erityisiä vahvuuksia olivat liikunta, 82 pistettä, sekä kulttuuri, 77 pistettä. Tulokset tukevat havaintoa siitä, että liikunnan ja kulttuurin hyvinvointia edistäviä rakenteita ja toimintaa on kehitetty kunnassa pitkäjänteisesti.

TEAvisarin perusteella selkein kehittämistarve liittyy hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiseen johtamiseen. Kuntajohdon pistemäärä oli 64, kun valtakunnallinen keskiarvo oli 87. Tämä osoittaa tarpeen vahvistaa tulevilla suunnitelmakaudella hyvinvoinnin edistämisen tavoitteellista johtamista, vastuiden selkeyttä, tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta, vaikutusten arviointia sekä hyvinvointitiedon systemaattista hyödyntämistä päätöksenteossa.

Yhteenveto vuosien 2021–2025 hyvinvointityöstä

Vuosina 2021–2025 Pyhtään kunnan hyvinvointityössä on rakennettu ja vahvistettu eri väestöryhmät huomioivaa kokonaisuutta. Työssä ovat yhdistyneet palvelujen kehittäminen, liikunta ja kulttuuri, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, ehkäisevä päihdetyö, digitaalisen osallisuuden edistäminen, hanketoiminta sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän elinympäristön kehittäminen.

Tarkastelukauden vahvuuksia ovat olleet erityisesti liikunnan ja kulttuurin hyvinvointia edistävät rakenteet, eri toimijoiden välinen yhteistyö sekä investoinnit kuntalaisten arki- ja virkistysympäristöihin. Liikunnan edistämisessä on toteutettu useita toisiaan jatkavia hankkeita, joiden kautta toimintaa on kehitetty työikäisten liikkumisesta kohti laajempaa liikunta- ja elintapaneuvontaa sekä lasten, nuorten ja ikääntyneiden toimintakyvyn tukemista.

Ennaltaehkäisevän päihdetyön merkitys on vahvistunut tarkastelukaudella. Alueellinen yhteistyö, Pakka-toiminnan kehittäminen sekä Ota puheeksi -kortit ovat tarjonneet konkreettisia keinoja päihteiden käytön varhaiseen tunnistamiseen ja haittojen ehkäisemiseen. Jatkossa puheeksioton käytäntöjen juurruttamista osaksi eri palveluja on tärkeää jatkaa erityisesti lasten ja nuorten palveluissa, työikäisten palveluissa sekä ikääntyneiden kotihoidossa ja muissa arjen kohtaamisissa.

Myös digitaalinen osallisuus on noussut tarkastelukauden aikana aiempaa tärkeämmäksi hyvinvoinnin teemaksi. Pyhtäällä digitukea on kehitetty ensin muun muassa Jelppiakun digipäivystyksen avulla ja myöhemmin digimotivaattoreiden järjestämällä kursseilla ja koulutuksilla. Toiminnalla on vahvistettu kuntalaisten mahdollisuuksia käyttää sähköisiä palveluja itsenäisesti ja turvallisesti. Digituen merkitys korostuu tulevaisuudessa palvelujen digitalisoituessa edelleen, ja sen saatavuus on tärkeää nähdä osana yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja syrjäytymisen ehkäisemistä.

Lasten ja nuorten kohdalla keskeisiä tavoitteita ovat olleet turvallisen kasvuympäristön, harrastusmahdollisuuksien, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Työikäisten osalta huomio on kohdistunut erityisesti työ- ja toimintakykyyn, mielenterveyteen sekä terveellisiin elintapoihin. Ikääntyneiden hyvinvointityössä ovat puolestaan korostuneet toimintakyvyn säilyttäminen, turvallinen kotona asuminen, yksinäisyyden ehkäiseminen, digitaalinen osallisuus ja mahdollisuus aktiiviseen arkeen.

Tulevalla hyvinvointisuunnitelmakaudella keskeisiä kehittämiskohteita ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja varhaisen tuen vahvistaminen, mielenterveyden edistäminen kaikissa ikäryhmissä, työikäisten työ- ja toimintakyvyn tukeminen sekä ikääntyneiden aktiivisen ja turvallisen arjen vahvistaminen. Samalla tulee jatkaa ehkäisevän päihdetyön, liikunta- ja elintapaneuvonnan, digitaalisen tuen, yksinäisyyttä ehkäisevien toimintojen sekä kulttuurihyvinvoinnin kehittämistä.

Kunnan on tärkeää jatkaa liikunta-, kulttuuri-, virkistys- ja lähiympäristöjen kehittämistä sekä huolehtia niiden turvallisuudesta, esteettömyydestä, saavutettavuudesta ja kunnossapidosta. Samalla hankkeissa ja kokeiluissa syntyneitä hyviä toimintamalleja tulee mahdollisuuksien mukaan juurruttaa osaksi pysyvää toimintaa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen seuraava kehityssaskel on strategisen johtamisen vahvistaminen. Hyvinvointitietoa tulee hyödyntää entistä järjestelmällisemmin tavoitteiden asettamisessa, päätöksenteossa, resurssien kohdentamisessa ja toimenpiteiden vaikutusten arvioinnissa. Näin vuosina 2021–2025 tehdyn työn pohjalta voidaan rakentaa pitkäjänteistä hyvinvointityötä, joka tukee pyhtääläisten terveyttä, toimintakykyä, osallisuutta ja hyvää arkea koko elämänkaaren ajan.

2 Pyhtään ja Kymenlaakson alueellinen hyvinvointikertomus 2021-2025

Yhteenveto Pyhtään ja Kymenlaakson hyvinvoinnin kehityksestä 2021–2025

Pyhtään hyvinvointityön painopisteet ovat vuosina 2021–2025 olleet pääosin linjassa Kymenlaakson maakunnallisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman kanssa. Kymenlaakson keskeiset painopisteet ovat olleet päihteetön elämä, terveelliset elintavat ja hyvä mielenterveys, turvallinen arki sekä merkityksellinen elämä ja osallisuus. Samat teemat ovat näkyneet myös Pyhtään paikallisessa hyvinvointityössä, palvelujen kehittämisessä, liikunta- ja kulttuuritoiminnassa, elinympäristöjen parantamisessa sekä eri väestöryhmille suunnatuissa ennaltaehkäisevissä toimenpiteissä.

Yksi valtuustokauden 2021–2025 merkittävistä kehitystekijöistä on ollut Pyhtään kunnan ja Kymenlaakson hyvinvointialueen yhteistyön tiivistyminen. Hyvinvointityötä on tehty aiempaa vahvemmin yhteisissä ja monialaisissa työryhmissä, joissa on tarkasteltu esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, ehkäisevää päihdetyötä, elintapaohjausta, osallisuutta, turvallisuutta sekä eri ikäryhmien palvelutarpeita. Yhteiset työryhmät ovat luoneet rakenteen kunnan ja hyvinvointialueen väliselle jatkuvalle tiedonvaihdon, yhteiselle suunnittelulle ja toimintatapojen kehittämiseksi.

Yhteistyön merkitys on korostunut erityisesti hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, kun sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueelle mutta kunnalle jäi edelleen keskeinen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Tämän vuoksi yhdyspintatyön kehittäminen on ollut tärkeä osa valtuustokauden hyvinvointityötä. Yhteisten työryhmien kautta on voitu yhdistää kunnan paikallistuntemusta ja hyvinvointialueen palvelu- ja asiantuntijatietoa sekä muodostaa yhteistä tilannekuvaa pyhtääläisten hyvinvoinnista. Yhteistyötä on kehitetty myös eri palveluiden ja toimintojen välille niin, että kuntalaisia voidaan tukea mahdollisimman varhain ja tarkoituksenmukaisesti.

Lasten, nuorten ja perheiden kohdalla sekä Kymenlaaksossa että Pyhtäällä ovat korostuneet varhainen tuki, monialainen yhteistyö, mielenterveyden vahvistaminen, päihteettömyys, turvallisuus ja osallisuus. Pyhtäällä näitä tavoitteita on toteutettu muun muassa varhaiskasvatukseen, koulujen, nuorisotyön, harrastustoiminnan ja liikuntapalvelujen kautta sekä kehittämällä lasten ja nuorten päivittäisiä toimintaympäristöjä. Monialaisen yhteistyön rakenteet kunnan ja hyvinvointialueen välillä ovat tukeneet myös lasten, nuorten ja perheiden palveluiden yhteensovittamista ja varhaisen tuen toimintamallien kehittämistä.

Työikäisten osalta maakunnallisessa hyvinvointitiedossa ovat korostuneet mielenterveys, työ- ja toimintakyky sekä terveelliset elintavat. Pyhtäällä kehitys on ollut samansuuntainen: mielenterveysperusteisten sairauspäivärahojen kasvu kertoo psyykkisen kuormituksen lisääntymisestä, vaikka työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus on samalla vähentynyt. Työikäisten hyvinvointia on tuettu erityisesti kehittämällä liikunta- ja elintapaneuvontaa, matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia sekä luonto- ja virkistysympäristöjä. Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö on ollut tärkeää myös elintapaohjauksen palveluketjujen ja kuntalaisten ohjautumisen kehittämisessä.

Ikääntyneiden hyvinvoinnissa sekä Kymenlaakson että Pyhtään keskeisiä teemoja ovat olleet toimintakyvyn ylläpitäminen, turvallinen kotona asuminen, osallisuus ja yksinäisyyden ehkäiseminen. Pyhtäällä näitä tavoitteita on tuettu kehittämällä esteettömiä kulkuyhteyksiä, liikuntamahdollisuuksia ja lähivirkistysalueita sekä vahvistamalla ennaltaehkäisevää ja yhteisöllistä toimintaa. Väestön ikääntyminen lisää tulevana vuosina tarvetta jatkaa tätä työtä. Myös ikääntyneiden palvelujen yhdyspinnassa kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyö on keskeistä, jotta toimintakykyä, osallisuutta ja turvallista kotona asumista tukevat palvelut muodostavat mahdollisimman yhtenäisen kokonaisuuden.

Ennaltaehkäisevä päihdetyö

Ennaltaehkäisevä päihdetyö on ollut yksi Kymenlaakson hyvinvointityön keskeisistä painopisteistä, ja sen merkitys on vahvistunut myös Pyhtäällä tarkastelukauden aikana. Päihteettömän elämän edistäminen kytkeytyy mielenterveyteen, turvallisuuteen, osallisuuteen sekä lasten, nuorten, työikäisten ja ikääntyneiden

hyvinvointiin.

Kymenlaaksossa ehkäisevää päihdetyötä on kehitetty alueellisena yhteistyönä. Käytännön työtä ovat tukeneet muun muassa Pakka-toimintamallin kehittäminen sekä Ota puheeksi -kortit, joiden avulla alkoholin, muiden päihteiden, nikotiinituotteiden ja rahapelaamisen käyttöä voidaan ottaa systemaattisesti puheeksi eri asiakasryhmien kanssa. Kortteja voidaan hyödyntää esimerkiksi nuorten palveluissa, työikäisten palveluohjauksessa sekä ikääntyneiden kotihoidossa ja muissa sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Ehkäisevä päihdetyö on hyvä esimerkki alueellisesta yhteistyöstä, jossa kunnan, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden yhteiset rakenteet ovat tukeneet yhtenäisten toimintatapojen muodostumista. Yhteisten työryhmien kautta on voitu jakaa tietoa, suunnitella toimenpiteitä ja vahvistaa ammattilaisten osaamista. Jatkossa ehkäisevän päihdetyön suunnitelmallisuutta, puheeksioton käytäntöjä ja yhteistyötä hyvinvointialueen sekä muiden toimijoiden kanssa on tärkeää edelleen vahvistaa. Aineistossa tämä on tunnistettu myös tulevan hyvinvointityön kehittämiskohteeksi.

Digitalisaatio ja digitaalinen osallisuus

Digitalisaation merkitys hyvinvoinnille on kasvanut vuosien 2021–2025 aikana palvelujen siirtyessä yhä enemmän sähköisiin kanaviin. Kehitys tarjoaa mahdollisuuksia helpottaa asiointia ja parantaa palvelujen saavutettavuutta, mutta samalla se voi lisätä eriarvoisuutta niiden kuntalaisten kohdalla, joilla ei ole riittäviä digitaitoja, laitteita tai valmiuksia käyttää sähköisiä palveluja.

Pyhtäällä digitaalista osallisuutta on vahvistettu kehittämällä matalan kynnyksen digitukea. Tarkastelukaudella kuntalaisille on tarjottu tukea muun muassa Jelppiakun digipäivystyksen avulla. Viime vuosina toimintaa on täydennetty digimotivaattoreiden järjestämällä kursseilla ja koulutuksilla, joiden tavoitteena on ollut lisätä kuntalaisten valmiuksia käyttää sähköisiä palveluja itsenäisesti ja turvallisesti.

Digitalisaatio liittyy myös kunnan ja hyvinvointialueen väliseen yhdyspintatyöhön, koska yhä suurempi osa sosiaali- ja terveyspalveluista sekä muista julkisista palveluista tarjotaan sähköisesti. Kunnan digituki voi auttaa kuntalaisia käyttämään myös hyvinvointialueen sähköisiä palveluja ja ehkäistä tilanteita, joissa puutteelliset digitaidot muodostuvat esteeksi palvelujen saamiselle. Digituen kehittäminen on siten osa palvelujen saavutettavuutta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Elinympäristö ja hyvinvoinnin rakenteet

Pyhtään hyvinvointityön paikallisena vahvuutena ovat olleet konkreettiset investoinnit terveellisiin, turvallisiin, esteettömiin ja viihtyisiin elinympäristöihin. Koulujen ja päiväkotien saneeraukset, liikunta- ja virkistysalueiden kehittäminen, katujen ja valaistuksen parantaminen sekä esteettömien kulkuyhteyksien lisääminen ovat tukeneet kaikkien ikäryhmien hyvinvointia. Tämä vastaa Kymenlaakson tavoitetta turvallisen arjen vahvistamisesta.

Liikunnan ja luonnossa liikkumisen mahdollisuuksien kehittäminen on samalla tukenut maakunnallista tavoitetta terveellisistä elintavoista ja hyvästä mielenterveydestä. Pyhtäällä liikuntapaikkojen, uimarantojen, puistojen ja lähivirkistysalueiden kehittäminen on tarjonnut matalan kynnyksen mahdollisuuksia liikkumiseen ja yhteisölliseen toimintaan eri väestöryhmille.

Yhteenveto

Vuosien 2021–2025 aikana Pyhtään hyvinvointityö on toteuttanut käytännössä samoja tavoitteita, joita Kymenlaakson maakunnallisessa hyvinvointikertomuksessa on asetettu. Hyvinvointityön painopisteet ovat olleet samansuuntaisia, mutta Pyhtäällä niitä on sovellettu paikallisiin tarpeisiin muun muassa liikunta- ja virkistysympäristöjen, palvelujen, osallisuuden ja ennaltaehkäisevän toiminnan kehittämisen kautta.

Valtuustokauden yksi merkittävimmistä kehitystekijöistä on ollut kunnan ja Kymenlaakson hyvinvointialueen yhteistyörakenteiden vahvistuminen. Yhteiset työryhmät, monialainen yhteistyö ja yhdyspintatyö ovat parantaneet tiedonkulkua, lisänneet yhteistä suunnittelua ja tukeneet yhtenäisempien toimintamallien

rakentamista. Tämä on ollut tärkeää erityisesti hyvinvointialueuudistuksen jälkeen, jolloin vastuut kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen välillä ovat muuttuneet. Yhteistyön avulla on voitu rakentaa yhteistä tilannekuvaa, tunnistaa palveluissa olevia rajapintoja ja kehittää kuntalaisten ohjautumista eri palvelujen välillä.

Keskeisiksi yhteisiksi hyvinvointihaasteiksi nousevat erityisesti lasten ja nuorten varhainen tuki, nuorten ja työikäisten mielenterveys, päihdehaittojen ehkäisy, ikääntyneiden toimintakyky ja yksinäisyyden ehkäiseminen sekä palvelujen saavutettavuus. Näiden rinnalle on tarkastelukaudella noussut yhä vahvemmin myös digitalisaatio ja digitaalinen osallisuus.

Pyhtään vahvuuksia ovat olleet liikunnan, kulttuurin, yhteisöllisyyden ja elinympäristöjen pitkäjänteinen kehittäminen sekä aktiivinen osallistuminen maakunnalliseen yhteistyöhön. Samalla ennaltaehkäisevä päihdetyö, Ota puheeksi -käytännöt, Pakka-yhteistyö, digituki sekä kunnan ja hyvinvointialueen yhteiset työryhmät ovat vahvistaneet varhaisen tuen kokonaisuutta.

Seuraavalla suunnitelmakaudella on tärkeää jatkaa mielenterveyden, työ- ja toimintakyvyn, päihteettömyyden, osallisuuden ja turvallisen arjen edistämistä sekä vahvistaa digitaalista yhdenvertaisuutta. Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyötä tulee edelleen kehittää, jotta palveluketjut, vastuut ja yhteistyökäytännöt ovat selkeitä ja kuntalaisen näkökulmasta mahdollisimman sujuvia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin kuntalaisiin, joilla on suurin riski jäädä palvelujen, yhteisöllisen toiminnan tai digitaalisten palvelujen ulkopuolelle.

Hyvinvointityön vaikuttavuutta tulee samalla seurata aiempaa järjestelmällisemmin ja kytkeä yhteiset työryhmät, ennaltaehkäisevä päihdetyö, digitalisaatio ja muut HYTE-tavoitteet tiiviisti kunnan strategiseen johtamiseen. Näin valtuustokaudella 2021–2025 vahvistunutta kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyötä voidaan hyödyntää entistä paremmin pyhtääläisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisessä.

OSA II HYVINVOINTISUUNNITELMA VALTUUSTOKAUDELLE 2026 - 2029

Hyvinvointisuunnitelman laatiminen perustuu kunnan lakisääteiseen velvollisuuteen edistää asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Keskeinen säädös on laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021), jonka 6 § mukaan kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tehtävä liittyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Lain 6 § velvoittaa kuntaa seuraamaan asukkaidensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnan tulee asettaa strategisessa suunnittelussaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet sekä määritellä niitä tukevat toimenpiteet. Lisäksi kunnan on raportoitava valtuustolle vuosittain kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä ja laadittava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma. Kunnan tulee myös nimetä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahot sekä tehdä yhteistyötä hyvinvointialueen, järjestöjen, yritysten ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Samalla kunnan tulee edistää järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.

Kuntalain (410/2015) 37 § edellyttää, että kuntastrategiassa huomioidaan muun muassa asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta ja tulevista toimintaympäristön muutoksista, ja siinä tulee määritellä myös tavoitteiden toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntalain 22 § puolestaan turvaa kunnan asukkaille ja palvelujen käyttäjille oikeuden osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnan tulee tarjota monipuolisia osallistumismahdollisuuksia esimerkiksi kuulemisten, kyselyjen, työpajojen, kuntalaisraatien ja palvelujen yhteiskehittämisen avulla. Tämä velvoite tukee kuntalaisten sekä muun muassa nuorisovaltuuston, vanhusneuvoston ja vammaisneuvoston osallistumista Pyhtään hyvinvointisuunnitelman valmisteluun ja seurantaan.

Lastensuojelulain (417/2007) 12 § velvoittaa laatimaan lasten ja nuorten hyvinvointia koskevan suunnitelman, jossa tarkastellaan lasten ja nuorten kasvuoloja ja hyvinvoinnin tilaa, hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä toimia, eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä suunnitelman toteuttamista ja seurantaa. Lasten ja nuorten hyvinvointia koskevat tavoitteet ja toimenpiteet voidaan kytkeä osaksi kunnan laajempaa hyvinvointisuunnittelua, kuten Pyhtäällä on tehty.

Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012) mukaiset velvoitteet puolestaan muodostavat perustan ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiselle. Pyhtään hyvinvointisuunnitelmassa tämä näkyy muun muassa ikääntyneiden liikunnan, osallisuuden, turvallisen arjen, esteettömyyden ja kotona asumista tukevien toimintatapojen kehittämisenä.

Hyvinvointisuunnittelua tukevat lisäksi Suomen perustuslain (731/1999) perusoikeussäännökset. Perustuslain 19 § velvoittaa julkista valtaa edistämään väestön terveyttä sekä tukemaan perheiden mahdollisuuksia turvata lasten hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Perustuslain 20 § korostaa vastuuta luonnosta, luonnon monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä sekä julkisen vallan tehtävää pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön ja mahdollisuus vaikuttaa omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Näiden säädösten perusteella Pyhtään hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 on osa kunnan lakisääteistä strategista suunnittelua, päätöksentekoa ja toiminnan seurantaa. Suunnitelmassa kootaan lasten, nuorten ja perheiden, työikäisten, ikääntyneiden sekä erityistä tukea tarvitsevien väestöryhmien hyvinvointia koskevat

tavoitteet yhteiseksi kokonaisuudeksi. Samalla tavoitteet liitetään osaksi kunnan strategiaa, talouden ja toiminnan suunnittelua sekä vuosittaista seuranta- ja arviointia.

3 Maakunnallinen hyvinvoinnin edistämistyö

Kymenlaakson hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet

Kymenlaaksossa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen perustuu strategiseen kumppanuuteen kuntien, hyvinvointialueen, järjestöjen, seurakuntien ja muiden alueellisten toimijoiden välillä. Työtä toteutetaan alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ovat rakentuneet pitkäjänteisesti ja niitä on kehitetty edelleen hyvinvointikertomuskaudella 2020–2025. Rakenteiden toimivuutta sekä yhteistyön tiivistämistä arvioidaan ja kehitetään myös uudella strategiakaudella.

Maakunnallista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään verkostomaisesti. Työtä ohjaa maakunnallinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä, joka vastaa alueellisen hyvinvointikertomus- ja suunnittelutyön kokonaisuudesta. Maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmät vastaavat eri painopistealueisiin liittyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamisesta, seurannasta ja kehittämisestä.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämistä koordinoi maakunnallinen LAPE-työryhmä (lapsi- ja perhepalveluiden maakunnallinen kehittämisryhmä), joka vastaa alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelusta ja seurannasta. Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin edistämistä puolestaan ohjaa ikääntyneen väestön työryhmä, joka vastaa ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman valmistelusta ja seurannasta.

Hyvinvointikertomuskauden keskeisiä työryhmiä ja verkostoja ovat edellä mainittujen työryhmien lisäksi ehkäisevän päihdetyön työryhmä, alueellinen elintapaohjauksen kehittämisryhmä, liikunnan ja liikkumisen edistämiseen liittyvät työryhmät sekä osallisuustyöryhmä. Elintapaohjauksen kokonaisuudessa tehdään moniammatillista yhteistyötä liikunnan, ravitsemuksen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi sekä palveluohjauksen vahvistamiseksi eri ikä- ja väestöryhmissä. Liikuntatyöryhmissä edistetään kuntalaisten liikkumismahdollisuuksia, kehitetään matalan kynnyksen liikuntatoimintaa ja seurataan liikunnan edistämisen tavoitteiden toteutumista yhteistyössä kunnan eri toimialojen, hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Turvallisuuden edistämisen kokonaisuudessa toimivat Kymen Turva -verkosto, lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä sekä erilaiset turvallisuusfoorumit.

Kymenlaakson hyvinvointialue vastaa maakunnallisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmien koollekutsumisesta ja koordinoinnista. Työryhmien toiminta perustuu laajaan monialaiseen yhteistyöhön, jossa ovat edustettuina hyvinvointialue, kunnat, järjestöt sekä muut keskeiset yhteistyökumppanit. Lisäksi työryhmien työskentelyyn osallistuu säännöllisesti asiantuntijoita esimerkiksi seurakunnista, aluehallintovirastosta sekä muista alueellisista ja valtakunnallisista organisaatioista.

Näiden rakenteiden avulla varmistetaan, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu suunnitelmallisesti, vaikuttavasti ja yhteistyöhön perustuen koko Kymenlaakson alueella.

Hyvinvointialueen suunnitelmat ovat nähtävillä Kymenlaakson hyvinvointialueen sivuilla.

4 Pyhtään hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

1. Suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet

Pyhtään hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 rakentuu ajantasaisen hyvinvointitiedon, kuntalaisten osallistamisen sekä paikallisten ja maakunnallisten strategisten tavoitteiden pohjalle. Suunnitelman tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten hyvinvointia koko elämänkaaren ajan, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä edistää turvallista, osallistavaa, kestävä ja elinvoimaista arkea Pyhtäällä.

Hyvinvointisuunnitelmassa on huomioitu edellisen hyvinvointikertomuskauden johtopäätökset ja suositukset. Suunnitelman laatimista on kehitetty aikaisempaa osallistavampaan suuntaan, ja kunnan eri toimialojen hyvinvointiin vaikuttavat tavoitteet ja toimenpiteet on tuotu näkyväksi osaksi kokonaisuutta.

Pyhtään vahvuuksia ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisrakenteet, kuntalaisten osallisuuden edistäminen sekä hyvinvointitiedon hyödyntäminen päätöksenteossa.

2. Hyvinvointityön johtaminen ja seuranta

Suunnitelman tavoitteiden ja painopisteiden toteutumista seurataan vuosittain osana kunnan hyvinvointikertomuksen raportointia, talousarviota ja strategista johtamista. Pyhtää päivittää kuntakortin vuosittain ja seuraa HYTE-kertoimen sekä sen indikaattorien kehitystä.

TEAviisari-kyselyjen tulokset käsitellään HYTE-työryhmässä. Hyvinvointilautakunta ja HYTE-työryhmä seuraavat suunnitelman toteutumista ja ohjaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Seurannassa hyödynnetään muun muassa:

- HYTE-kertoimen indikaattoreita
- TEAviisarin tuloksia
- kuntakortin tietoja
- valtakunnallisia ja alueellisia hyvinvointi-indikaattoreita
- palvelujen käyttö- ja osallistujamääriä
- kuntalaisilta ja palvelujen käyttäjiltä saatavaa palautetta
- toimialojen vuosittaisia arvioita tavoitteiden toteutumisesta.

3. Suunnitelmakauden keskeiset kehittämiskohteet

Suunnitelmakauden keskeisiä kehittämiskohteita ovat:

- lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä liikunta-aktiivisuuden järjestelmällinen seuranta ja raportointi
- liikuntamahdollisuuksien vahvistaminen erityisesti seuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille sekä erityistä tukea tarvitseville ryhmille
- lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien, osallisuuden, yhteisöllisyyden ja varhaisen tuen vahvistaminen
- kouluruokailun ja ravitsemussuositusten toteutumisen arviointi ja seuranta
- kuntalaisten mielenterveyden edistäminen kaikissa ikäryhmissä sekä yksinäisyyden ehkäiseminen
- ehkäisevän päihdetyön rakenteiden, yhteistyön ja toimintamallien vahvistaminen kunnassa sekä ehkäisevän päihdetyön kytkeminen tiiviisti osaksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä
- lasten ja nuorten päihdekokeilujen ja päihteiden käytön ehkäiseminen vahvistamalla varhaista puuttumista, päihdekasvatusta, vanhemmuuden tukea, nuorisotyötä sekä koulujen ja muiden toimijoiden välistä yhteistyötä
- päihteisiin liittyvän hyvinvointi- ja seurantatiedon hyödyntäminen toiminnan kohdentamisessa sekä nuorten päihdekokeilujen kehityksen säännöllinen seuranta
- työikäisten työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen sekä terveellisten elämäntapojen tukeminen
- ikääntyneiden toimintakyvyn, osallisuuden, aktiivisen arjen ja turvallisen kotona asumisen tukeminen
- liikunta- ja kulttuurihankkeissa kehitettyjen hyvien toimintamallien juurruttaminen osaksi kunnan pysyvää toimintaa
- liikunta-, kulttuuri-, virkistys- ja lähiympäristöjen kehittäminen sekä niiden turvallisuudesta, esteettömyydestä, saavutettavuudesta ja kunnossapidosta huolehtiminen

- hyvinvointitiedon järjestelmällisen hyödyntämisen vahvistaminen päätöksenteossa, tavoitteiden asettamisessa, resurssien kohdentamisessa ja toiminnan vaikutusten arvioinnissa
- väestöryhmien välisten hyvinvointi- ja tuloerojen kehityksen seuranta sekä palvelujen ja osallistumismahdollisuuksien yhdenvertaisuuden vahvistaminen
- terveellisten, turvallisten ja esteettömien elinympäristöjen kehittäminen
- kestävä kehityksen, energiatehokkuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioiminen kunnan toiminnassa ja investoinneissa
- kunnan, hyvinvointialueen, järjestöjen, yhdistysten ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön vahvistaminen.

4. Kuntajohdon merkitys hyvinvoinnin edistämisessä

Keskeinen kehittämiskohde tulevalla suunnitelmakaudella on myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategisen johtamisen vahvistaminen. TEAviisarin vuoden 2025 tuloksissa Pyhtään kuntajohdon pistemäärä oli 64, mikä jäi valtakunnallisesta keskiarvosta 87. Tämä osoittaa tarpeen vahvistaa hyvinvoinnin edistämisen asemaa osana kunnan strategista johtamista ja päätöksentekoa.

Kuntajohdolla on keskeinen rooli siinä, että hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen nähdään koko kunnan yhteisenä tehtävänä eikä yksittäisen toimialan vastuuna. Johdon tehtävänä on varmistaa, että hyvinvointitavoitteet kytkeytyvät kuntastrategiaan, talousarvioon ja toimialojen vuosittaisiin tavoitteisiin sekä että niiden toteutumista seurataan säännöllisesti.

Suunnitelmakaudella tulee vahvistaa erityisesti:

- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen selkeää johtamis- ja vastuurakennetta
- hyvinvointitavoitteiden kytkemistä kuntastrategiaan, talousarvioon ja toimialojen toimintaan
- tavoitteiden, toimenpiteiden ja mittareiden järjestelmällistä seurantaa ja raportointia
- hyvinvointitiedon hyödyntämistä päätösten valmistelussa ja resurssien kohdentamisessa
- päätösten hyvinvointivaikutusten ennakkoarviointia
- toimialojen välistä yhteistyötä ja yhteistä vastuuta kuntalaisten hyvinvoinnista
- luottamushenkilöiden ja viranhaltijajohdon yhteistä sitoutumista hyvinvoinnin edistämisen tavoitteisiin
- toteutettujen toimenpiteiden ja hankkeiden vaikuttavuuden arviointia.

Vahva strateginen johtaminen mahdollistaa sen, että hyvinvointityö on pitkäjänteistä, tavoitteellista ja tietoon perustuvaa. Kun hyvinvointitieto tuodaan systemaattisesti osaksi kunnan johtamista, talouden suunnittelua ja päätöksentekoa, voidaan tunnistaa kuntalaisten tarpeet aikaisemmin, kohdentaa voimavaroja tarkoituksenmukaisemmin ja arvioida tehtyjen toimenpiteiden vaikutuksia.

Kuntajohdon vahva sitoutuminen hyvinvoinnin edistämiseen tukee siten kaikkien muiden kehittämiskohteiden toteutumista. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin, työikäisten työ- ja toimintakyvyn, ikääntyneiden turvallisen arjen, mielenterveyden, osallisuuden sekä terveellisen ja turvallisen elinympäristön edistäminen edellyttävät yhteisiä tavoitteita, selkeitä vastuita ja johdonmukaista seurantaa koko kuntaorganisaatiossa.

5. Yleiset hyvinvointia tukevat toimenpiteet ja suunnitelmat kunnassa 2026-2029

Pyhtään kunta edistää kuntalaisten hyvinvointia kehittämällä turvallisia, terveellisiä, esteettömiä ja viihtyisiä elinympäristöjä. Suunnittelussa huomioidaan eri-ikäisten kuntalaisten tarpeet, alueellinen yhdenvertaisuus, väestörakenteen muutokset sekä kuntalaisilta ja hyvinvointitiedosta saadut havainnot.

Kunnan keskeisiä HYTE-tavoitteita elinympäristön kehittämisessä ovat:

- koulujen, päiväkotien ja muiden palvelurakennusten terveellisuuden, turvallisuuden ja toimivuuden varmistaminen
- koulujen ja päiväkotien pihojen, leikkivälineiden ja lähiliikuntapaikkojen suunnitelmallinen ylläpito
- urheilukenttien, kuntoratojen, ulkokuntoilupaikkojen, uimarantojen, leikkipuistojen ja muiden virkistysalueiden kehittäminen
- turvallisten kävely- ja pyöräily-yhteyksien sekä koulu- ja asiointireittien parantaminen
- katujen, tievalaistuksen ja liikenneympäristöjen kunnossapito
- esteettömyyden huomioiminen rakennuksissa, kulkureiteillä ja yleisillä alueilla
- ikääntyneiden turvallista liikkumista ja toimintakykyä tukevien lähiympäristöjen kehittäminen
- luonnon, rantojen, puistojen ja lähivirkistysalueiden saavutettavuuden ja viihtyisyyden vahvistaminen
- rakennusten energiatehokkuuden parantaminen
- ympäristö- ja ilmastovaikutusten huomioiminen investoinneissa ja kunnossapidossa.

Investointeja ja kunnossapitotoimia suunnataan hyvinvointitiedon, rakennusten kuntotietojen, turvallisuushavaintojen, saavutettavuuden ja asukkaiden tarpeiden perusteella. Vaikutuksia arvioidaan osana kunnan HYTE-työtä ja vuosittaista hyvinvointiraportointia.

6. Liikunnan edistämisen tavoitteet valtuustokaudella 2026–2029

Pyhtään hyvinvointisuunnitelman liikuntaosio toimii samalla kunnan liikuntasuunnitelmana ja ohjaa kunnan liikunnan edistämistä pitkäjänteisesti valtuustokaudella 2026–2029. Tavoitteena on vahvistaa kaikenikäisten kuntalaisten mahdollisuuksia liikkua, lisätä arjen fyysistä aktiivisuutta, edistää matalan kynnyksen liikuntapalvelujen saavutettavuutta sekä kehittää liikuntaolosuhteita eri väestöryhmien tarpeet huomioiden.

Kunnan liikuntatoimintaa ohjaa liikuntalaki (390/2015). Lain 5 § mukaan liikunnan yleisten edellytysten luominen paikallistasolla kuuluu kunnalle. Kunnan tehtävänä on järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioiden, tukea liikuntaan liittyvää kansalaistoimintaa ja seuratoimintaa sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Tehtäviä toteutetaan kunnan eri toimialojen yhteistyönä sekä yhteistyössä paikallisten, kuntien välisten ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Liikuntalaki velvoittaa kuntaa myös kuulemaan asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä sekä arvioimaan asukkaidensa liikunta-aktiivisuutta osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Pyhtään liikuntasuunnittelussa huomioidaan tämän vuoksi kuntalaisten tarpeet, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä eri ikä- ja väestöryhmien yhdenvertaiset mahdollisuudet liikkumiseen.

Liikuntasuunnitelman tavoitteena on muodostaa pitkäjänteinen kokonaisuus, jossa liikuntapalvelut, liikuntaneuvonta, liikuntapaikat, lähiliikunta, koulujen ja päiväkotien ympäristöt, ulkoilu- ja virkistysalueet sekä seurojen ja yhdistysten toiminta tukevat toisiaan. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten ja nuorten aktiivisen elämäntavan vahvistamiseen, työikäisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemiseen, ikääntyneiden turvalliseen liikkumiseen sekä erityisryhmien esteettömiin ja saavutettaviin liikuntamahdollisuuksiin.

Liikkumisella on keskeinen merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Pyhtäällä liikuntaa edistetään hyödyntämällä kunnan lähiliikuntapaikkoja, koulujen ja päiväkotien pihoja, liikuntatiloja, ulkoilureittejä sekä luonto- ja virkistysympäristöjä. Toiminnassa painotetaan helposti saavutettavia ja matalan kynnyksen palveluja erityisesti niille kuntalaisille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän tai eivät osallistu urheiluseurojen ja yhdistysten toimintaan.

Liikuntaneuvontaa kehitetään eri ikä- ja kohderyhmille. Sen avulla kuntalaisia tuetaan löytämään omaan elämäntilanteeseen, toimintakykyyn ja kiinnostukseen sopivia tapoja lisätä liikkumista arjessa. Perheiden liikuntaneuvontaa ja yhteistä aktiivista arkea vahvistetaan muun muassa perheliikuntahankkeen avulla järjestämällä helposti saavutettavaa ja mahdollisuuksien mukaan maksutonta toimintaa, kuten liikuntavuoroja, tapahtumia, kampanjoita ja luontoliikuntaa.

Lasten ja nuorten liikkumista ja harrastamista tuetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen, nuorisopalvelujen, liikuntapalvelujen, järjestöjen ja urheiluseurojen kanssa. Tavoitteena on tarjota mahdollisuuksia liikkumiseen myös niille lapsille ja nuorille, joilla ei ole säännöllistä harrastusta. Tässä on tukena Suomen harrastamisen malli- kerhotoiminta, joka mahdollistaa matalan kynnyksen maksuttoman kerhotoiminnan. Kouluissa hyödynnetään Move!-mittausten tuloksia osana lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn seuranta- ja liikunnan edistämistä. Tulosten avulla tunnistetaan tuen tarpeita ja suunnitellaan koulupäivän aikaista liikkumista ja toimintakykyä vahvistavia toimenpiteitä yhteistyössä opetuksen, opiskeluhoiton, liikuntapalvelujen ja hyvinvointialueen kanssa.

Ikääntyneiden liikuntaa ja toimintakykyä vahvistetaan muun muassa Ikääntyneiden liikunta- hankkeen ja muun kohdennetun toiminnan avulla. Painopisteinä ovat tasapaino, lihasvoima, liikkuvuus, turvallinen liikkuminen ja sosiaalinen osallistuminen. Tavoitteena on ehkäistä kaatumisia, yksinäisyyttä ja toimintakyvyn heikkenemistä sekä tukea kotona asumista. Samalla kehitetään soveltavan liikunnan mahdollisuuksia ja huolehditaan siitä, että liikuntapalveluissa ja -ympäristöissä huomioidaan erilaiset toimintakyvyn rajoitteet ja erityisryhmien tarpeet.

Valtuustokaudella hyödynnetään aktiivisesti myös erilaisia liikuntaa ja hyvinvointia edistäviä hankkeita, joilla voidaan kokeilla, arvioida ja vakiinnuttaa uusia toimintamalleja. Arkiliikuntaa edistetään kehittämällä kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia, lähiliikuntapaikkoja, ulkoliikuntaympäristöjä ja niiden kunnossapitoa sekä kannustamalla kuntalaisia hyödyntämään olemassa olevia liikuntamahdollisuuksia.

Liikunnan edistämisen seuranta

Liikuntaosion tavoitteiden toteutumista seurataan osana Pyhtään hyvinvointisuunnitelman ja hyvinvointikertomuksen vuosittaista arviointia. Seurannassa yhdistetään valtakunnallista indikaattoritietoa ja kunnan omaa toimintatietoa. Tarkastelua tehdään mahdollisuuksien mukaan ikä- ja väestöryhmittäin, jotta voidaan tunnistaa sekä myönteinen kehitys että ryhmät, joiden liikkumisen tukemiseen tarvitaan erityisiä toimenpiteitä.

Seurannassa hyödynnetään muun muassa:

- Move!-mittausten tuloksia
- Kouluterveyskyselyn liikuntaa ja hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita
- muita valtakunnallisia liikunta- ja hyvinvointi-indikaattoreita
- liikuntaneuvonnan asiakas- ja käyntimääriä
- perheliikunnan ja muun ohjatun liikunnan osallistujamääriä
- liikuntaryhmien, tapahtumien ja kampanjoiden osallistujamääriä
- ikääntyneiden ja soveltavan liikunnan palvelujen osallistujamääriä
- liikuntapaikkojen, ulkoilureittien ja muiden liikuntaympäristöjen käyttöä koskevaa tietoa
- kuntalaiskyselyjä ja asiakaspalautetta
- liikuntaa edistävien hankkeiden tavoitteiden ja tulosten toteutumista.

Seurannan tuloksia käsitellään osana kunnan HYTE-työtä ja niitä hyödynnetään liikuntapalvelujen, liikuntaympäristöjen, hanketoiminnan ja talouden suunnittelussa. Vuosittaisen seurannan avulla arvioidaan, ovatko toimenpiteet tavoittaneet tarkoituksenmukaiset väestöryhmät, onko kuntalaisten liikkumisessa tapahtunut muutoksia ja mihin toimintaan tai kohderyhmiin resursseja tulee jatkossa suunnata.

Tavoitteena on, että valtuustokauden 2026–2029 aikana Pyhtäälle muodostuu entistä järjestelmällisempi toimintamalli, jossa liikunnan edistäminen, liikuntaneuvonta, liikuntaolosuhteiden kehittäminen ja eri väestöryhmien liikunta-aktiivisuuden seuranta muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Näin liikunta tukee kuntalaisten hyvinvointia ja toimintakykyä sekä samalla Pyhtään yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja elinvoimaa.

7. Kulttuurihyvinvointi

Pyhtään kulttuurihyvinvoinnin edistäminen perustuu kunnan lakisääteiseen tehtävään järjestää kulttuuritoimintaa ja kirjastopalveluja sekä vahvistaa kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Kunnan kulttuuritoimintaa ohjaa laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) ja kirjastopalveluja laki yleisistä kirjastoista (1492/2016).

Lain kuntien kulttuuritoiminnasta 3 § mukaan kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa ja edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja käyttöä, kulttuurin ja taiteen harrastamista, taide- ja kulttuurikasvatusta sekä kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä. Kunnan tulee lisäksi edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta, yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Toiminnassa tulee huomioida paikalliset olosuhteet, kunnan voimavarat sekä eri väestöryhmien tarpeet.

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) muodostaa puolestaan perustan kunnan kirjastopalveluille. Lain tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, elinikäistä oppimista ja osaamisen kehittämistä sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Yleisten kirjastojen tehtäviin kuuluvat aineistojen ja tiedon tarjoamisen lisäksi lukemisen ja kirjallisuuden edistäminen, tietopalvelu ja ohjaus, yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen sekä tilojen tarjoaminen oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan.

Näiden lakisääteisten tehtävien pohjalta Pyhtäällä kulttuurihyvinvointia edistetään vahvistamalla eri-ikäisten kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua kulttuuritoimintaan sekä kokea ja toteuttaa kulttuuria osana omaa arkeaan. Kulttuuripalvelut, kirjastotoiminta, tapahtumat, taide ja paikallinen kulttuuriperintö tukevat mielenterveyttä, ehkäisevät yksinäisyyttä ja vahvistavat yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja paikallisedentiteettiä. Tavoitteena on tarjota monipuolista ja matalan kynnyksen kulttuuritoimintaa eri puolilla kuntaa sekä hyödyntää olemassa olevia tiloja, tapahtumia ja paikallisia toimijoita mahdollisimman laajasti.

Kirjasto kulttuurihyvinvoinnin ja osallisuuden tukena

Kirjastolla on keskeinen rooli kulttuurihyvinvoinnin edistämisessä. Kirjastossa järjestetään eri-ikäisille kuntalaisille tapahtumia, näyttelyitä, kirjailijavierailuja, lukemiseen ja kirjallisuuteen liittyvää toimintaa, työpajoja sekä muuta yhteisöllistä ja matalan kynnyksen kulttuuritoimintaa.

Kirjasto toimii avoimena kohtaamispaikkana, joka tukee osallisuutta, lukutaitoa, jatkuvaa oppimista, tiedonsaantia ja yhteisöllisyyttä. Kirjastoauton avulla kirjasto- ja kulttuuripalveluja viedään eri puolille Pyhtäätä ja lähemmäksi niitä kuntalaisia, joille pääkirjastossa asioiminen on haastavaa esimerkiksi pitkien etäisyyksien, iän tai toimintakyvyn vuoksi. Kirjastoauton mahdollisuuksia hyödynnetään myös varhaiskasvatuksen, koulujen, kylien ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Lasten ja nuorten kulttuurihyvinvointi

Lasten ja nuorten kulttuurihyvinvointia vahvistetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen, kirjaston, seurakuntien, järjestöjen, yhdistysten, taiteilijoiden ja muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on varmistaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus osallistua kulttuuriin riippumatta perheen taloudellisesta tilanteesta, asuinpaikasta tai harrastusmahdollisuuksista.

Lasten kulttuuriviikkoja ja muuta lapsille ja nuorille suunnattua kulttuuritoimintaa kehitetään osana kunnan pitkäjänteistä kulttuurikasvatusta. Kulttuuria tuodaan osaksi varhaiskasvatuksen ja koulujen arkea esimerkiksi esitysten, työpajojen, kirjasto- ja kulttuurivierailujen, näyttelyiden, lukemisen, musiikin, taiteen sekä paikalliseen kulttuuriperintöön liittyvän toiminnan kautta. Toimintaa toteutetaan, seurataan ja kehitetään Pyhtään kunnan kulttuuripolkusuunnitelman mukaisesti.

Saavutettavat kulttuuripalvelut kaikille kuntalaisille

Kuntalaisille järjestetään helposti saavutettavia ja mahdollisuuksien mukaan maksuttomia tai edullisia kulttuuritapahtumia, työpajoja, näyttelyitä, konsertteja, kirjasto-ohjelmaa sekä muuta yhteisöllistä toimintaa.

Erityistä huomiota kiinnitetään ikääntyneisiin, lapsiperheisiin, nuoriin, erityisryhmiin sekä kuntalaisiin, joiden osallistumista rajoittavat toimintakyky, asuinpaikka, taloudellinen tilanne tai muut osallistumisen esteet. Kulttuuria ja kirjastopalveluja pyritään viemään myös sinne, missä kuntalaiset jo ovat, kuten kouluihin, päiväkoteihin, kyliin, ikääntyneiden palveluihin sekä erilaisiin kohtaamispaikkoihin.

Ikääntyneiden kulttuurihyvinvoinnissa vahvistetaan mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin ja yhteisölliseen toimintaan myös silloin, kun liikkuminen kodin ulkopuolelle on vaikeutunut. Kulttuuritoiminnalla voidaan samalla ehkäistä yksinäisyyttä, ylläpitää toimintakykyä ja vahvistaa eri sukupolvien välistä vuorovaikutusta.

Yhteistyö ja kulttuurin saavutettavuus

Kulttuurihyvinvointia toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kunnan eri toimialojen, seurakuntien, yhdistysten, järjestöjen, oppilaitosten, taiteilijoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Lisäksi vahvistetaan alueellista yhteistyötä naapurikuntien, hyvinvointialueen sekä muiden kulttuuri- ja hyvinvointitoimijoiden kanssa.

Yhteistyön avulla voidaan jakaa osaamista ja resursseja, vahvistaa kulttuuripalvelujen saavutettavuutta sekä toteuttaa tapahtumia, hankkeita ja toimintamalleja, joiden toteuttaminen yksittäisen toimijan voimin olisi vaikeaa. Kuntalaisille tarjotaan myös mahdollisuuksia vaikuttaa kulttuuripalvelujen sisältöihin ja kehittämiseen esimerkiksi palautteen, kyselyjen, osallistavan suunnittelun ja yhteiskehittämisen kautta.

Kulttuurihyvinvoinnin seuranta

Kulttuurihyvinvoinnin toteutumista seurataan osana kunnan hyvinvointisuunnitelman ja hyvinvointikertomuksen vuosittaista seurantaa. Seurannassa voidaan hyödyntää esimerkiksi:

- kulttuuritapahtumien ja muun toiminnan määrää
- tapahtumien osallistuja- ja kävijämääriä
- kirjaston tapahtumien määrää ja osallistujamääriä
- kirjaston ja kirjastoauton käyttöä
- lasten ja nuorten kulttuuripolun toteutumista ja osallistumista
- lasten kulttuuriviikkojen ja muun kulttuurikasvatuksen toteutumista
- ikääntyneille ja erityisryhmille suunnatun kulttuuritoiminnan määrää ja osallistumista
- yhteistyössä järjestettyjen tapahtumien ja hankkeiden määrää
- eri puolilla kuntaa järjestetyn toiminnan alueellista kattavuutta
- kuntalaisilta ja yhteistyökumppaneilta saatua palautetta.

Tavoitteena on, että kulttuuri- ja kirjastopalvelut muodostavat näkyvän, saavutettavan ja eri puolille kuntaa ulottuvan osan Pyhtään hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Eri-ikäisillä ja erilaisissa elämäntilanteissa olevilla kuntalaisilla tulee olla mahdollisuus osallistua, kokea ja tehdä kulttuuria sekä olla mukana yhteisöllisessä toiminnassa. Kulttuurihyvinvoinnin edistämällä vahvistetaan samalla kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta, paikallisidentiteettiä ja Pyhtään elinvoimaa.

Kulttuurihyvinvoinnin toteutumisen seurannassa hyödynnetään myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen TEAviisaria. TEAviisarin Kulttuuri kunnan toiminnassa -tiedonkeruu tuottaa vertailutietoa siitä, miten kunta edistää kulttuuria sekä taiteen ja kulttuurin keinoin toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Tietoja voidaan hyödyntää toiminnan suunnittelussa, arvioinnissa ja kehittämisessä sekä Pyhtään tilanteen vertaamisessa muihin kuntiin.

8. Hyvinvointityö peruspalveluissa

Hyvinvointityö toteutuu Pyhtäällä osana kunnan peruspalvelujen jokapäiväistä toimintaa.

Varhaiskasvatuksella, perusopetuksella, nuorisopalveluilla, liikunta- ja vapaa-aikapalveluilla, kulttuuri- ja kirjastopalveluilla sekä teknisellä toimella on kaikilla oma lakisääteisiin tehtäviinsä perustuva roolinsa kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, turvallisuuden ja toimintakyvyn edistämässä.

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisvastuusta säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021). Lain 6 § mukaan kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä, ja kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä silloin, kun tehtävä liittyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan eri toimialojen tulee tehdä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä, asettaa tavoitteita, määritellä niitä tukevia toimenpiteitä sekä huomioida päätösten vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen.

Pyhtäällä hyvinvointityötä kehitetään tämän mukaisesti poikkihallinnollisesti siten, että hyvinvointia tukevat tavoitteet näkyvät palvelujen järjestämisessä, toimintaympäristöissä, talouden ja toiminnan suunnittelussa sekä päätöksenteossa. Lähtökohtina ovat yhdenvertaisuus, tasa-arvo, saavutettavuus, varhainen tuki, osallisuus sekä eri ikä- ja väestöryhmien tarpeiden huomioiminen.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityötä ohjaa varhaiskasvatustalaki (540/2018). Lain tavoitteisiin kuuluu muun muassa lapsen kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, terveellisen ja turvallisen varhaiskasvatusympäristön varmistaminen, yhdenvertaisuuden edistäminen, lapsen yksilöllisen tuen tarpeen tunnistaminen sekä lasten osallisuuden ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen. Lain mukaan varhaiskasvatuksessa tulee toimia yhteistyössä lapsen ja huoltajien kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi.

Pyhtään varhaiskasvatuksessa hyvinvointia edistetään tukemalla lasten kasvua, kehitystä, osallisuutta, liikkumista, leikkiä ja turvallista arkea. Varhainen tuki toteutetaan tiiviissä yhteistyössä perheiden ja muiden palvelujen kanssa. Toiminnassa huomioidaan lasten erilaiset tarpeet ja vahvistetaan yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua liikuntaan, kulttuuriin, leikkiin ja yhteisölliseen toimintaan. Varhaiskasvatuksen arjessa tuetaan myös lasten tunne-, vuorovaikutus- ja kaveritaitojen kehittymistä.

Perusopetus

Perusopetuksen hyvinvointityötä ohjaavat erityisesti perusopetuslaki (628/1998) sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013). Perusopetuslain 29 § turvaa oppilaalle oikeuden turvalliseen opiskelu ympäristöön.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain tavoitteena on edistää oppilaiden oppimista, terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta, ehkäistä ongelmien syntymistä sekä turvata varhainen tuki. Yhteisöllisellä opiskelu huollolla edistetään koko kouluyhteisön hyvinvointia, terveyttä, vuorovaikutusta, osallisuutta sekä opiskelu ympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu kouluyhteisön hyvinvoinnista.

Pyhtään perusopetuksessa hyvinvointityö kytkeytyy opetussuunnitelman tavoitteisiin ja koulun päivittäiseen toimintakulttuuriin. Oppilaiden hyvinvointia vahvistetaan tukemalla turvallisuutta, yhteisöllisyyttä, mielenterveyttä, terveellisiä elämäntapoja, sosiaalisia taitoja ja osallisuutta. Oppilaiden

vaikutusmahdollisuuksia tuetaan oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnalla sekä muulla osallistavalla toiminnalla.

Koulupäivän aikaista liikkumista edistetään ja Move!-mittausten tuloksia hyödynnetään oppilaiden fyysisen toimintakyvyn seurannassa ja tuen tarpeiden tunnistamisessa. Tarvittaessa oppilaita ohjataan liikuntaneuvontaan tai muun tuen piiriin. Hyvinvointityötä toteutetaan yhteistyössä opiskeluhoollon, liikuntapalvelujen, nuorisotyön ja hyvinvointialueen kanssa. Kouluissa toimivat myös monialaiset yhteisölliset opiskeluhoolloryhmät, joissa tarkastellaan koko kouluyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta, osallisuutta ja ennaltaehkäiseviä toimintamalleja.

Nuorisopalvelut ja Ohjaamo

Nuorisopalvelujen toimintaa ohjaa nuorisolaki (1285/2016). Lain tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä, edistää harrastamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteiden toteuttamisen lähtökohtina ovat muun muassa yhdenvertaisuus, terveet elämäntavat, kestävä kehitys ja monialainen yhteistyö.

Pyhtään nuorisopalveluilla vahvistetaan nuorten osallisuutta, yhteisöllisyyttä, arjen taitoja, sosiaalisia taitoja, itseilmaisua ja turvallista vapaa-aikaa. Samalla ehkäistään yksinäisyyttä, syrjäytymistä ja päihdehaittoja. Nuorille tarjotaan mahdollisuuksia tulla kuulluiksi ja osallistua heitä koskevien palvelujen ja toimintojen suunnitteluun.

Nuorisotilatoiminnan rinnalla järjestetään leiri- ja kerhotoimintaa, jotka tarjoavat lapsille ja nuorille turvallista, ohjattua ja matalan kynnyksen vapaa-ajan toimintaa. Toiminnassa harjoitellaan ryhmässä toimimista, vuorovaikutusta, kaveritaitoja, toisten huomioimista ja yhteisöllisyyttä. Taidekasvatusta ja luovaa itseilmaisua tuetaan esimerkiksi taide-, musiikki-, media- ja kädentaitotoiminnalla.

Liikkuvaa nuorisotyötä kehitetään nuorisotilatoiminnan rinnalla. Sen avulla nuoria kohdataan heidän omissa arkiympäristöissään ja eri puolilla kuntaa, jolloin palvelut tavoittavat myös niitä nuoria, jotka eivät käytä nuorisotiloja tai muita vakiintuneita palveluja. Mopopajatoiminta tarjoaa käytännönläheistä tekemistä, jossa yhdistyvät kädentaidot, yhteisöllisyys, liikenneturvallisuus ja ympäristövastuullisuus.

Ohjaamo täydentää nuorten palvelukokonaisuutta tarjoamalla matalan kynnyksen monialaista neuvontaa ja ohjausta esimerkiksi koulutukseen, työllistymiseen, arjenhallintaan ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä. Toiminnan tavoitteena on ehkäistä nuorten jäämistä koulutuksen, työelämän ja palvelujen ulkopuolelle sekä helpottaa tarkoituksenmukaisen tuen löytämistä.

Liikuntapalvelut

Kunnan liikuntapalvelujen tehtävistä säädetään liikuntalaissa (390/2015). Lain 5 § mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kunnan tehtävä. Kunnan tulee järjestää liikuntapalveluja ja terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmille, tukea liikuntaan liittyvää kansalaistoimintaa ja seuratoimintaa sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Kunnan tulee lisäksi arvioida asukkaidensa liikunta-aktiivisuutta osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

Pyhtään liikuntapalveluilla lisätään eri-ikäisten kuntalaisten mahdollisuuksia liikkua, harrastaa ja osallistua yhteisölliseen toimintaan. Keskeisiä toimintamuotoja ovat matalan kynnyksen liikuntaryhmät, liikuntaneuvonta, perheiden liikuntaneuvonta sekä erilaiset liikuntaa ja toimintakykyä edistävät hankkeet.

Lasten ja nuorten harrastamista tuetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen, seurojen ja järjestöjen kanssa. Ikääntyneiden ja erityisryhmien liikuntamahdollisuuksia kehitetään heidän toimintakykynsä ja tarpeidensa mukaisesti. Liikuntapaikkojen, lähiliikuntaympäristöjen, ulkoilureittien sekä kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksien kehittäminen tukee arkiliikuntaa ja palvelujen saavutettavuutta eri puolilla kuntaa.

Kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Kunnan kulttuuripalvelujen tehtävistä säädetään laissa kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019). Lain mukaan kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa ja edistää muun muassa kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta, harrastamista, kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä. Laki velvoittaa kuntaa myös edistämään kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia, terveyttä, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja alueen elinvoimaa.

Kirjastopalvelujen järjestämisestä säädetään laissa yleisistä kirjastoista (1492/2016). Kunnan tehtävänä on järjestää yleisen kirjaston toiminta. Kirjaston tehtäviin kuuluvat muun muassa aineistojen, tiedon ja kulttuurisisältöjen tarjoaminen, lukemisen ja kirjallisuuden edistäminen, monipuolisen lukutaidon tukeminen, tilojen tarjoaminen oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen.

Pyhtään kulttuuri- ja kirjastopalvelut tukevat mielenterveyttä, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja paikallisidentiteettiä. Kuntalaisille järjestetään matalan kynnyksen tapahtumia, näyttelyitä, työpajoja, konsertteja ja muuta kulttuuritoimintaa yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen, seurakuntien, yhdistysten, järjestöjen, taiteilijoiden ja alueellisten toimijoiden kanssa.

Lasten kulttuuriviikot ja kulttuuripolun mukainen toiminta tukevat lasten ja nuorten yhdenvertaisia mahdollisuuksia kulttuurikokemuksiin. Kirjasto toimii avoimena kohtaamispaikkana ja kirjastoauton avulla palveluja viedään eri puolille Pyhtäätä myös niiden kuntalaisten lähelle, joille pääkirjaston käyttäminen on etäisyyden, iän tai toimintakyvyn vuoksi vaikeampaa.

Tekninen toimi ja hyvinvointia tukeva elinympäristö

Teknisen toimen hyvinvointia edistävä tehtävä liittyy erityisesti kunnan vastuuseen turvallisen, terveellisen, esteettömän, viihtyisän ja toimivan elinympäristön kehittämisestä. Alueidenkäyttölain (132/1999) 5 § tavoitteisiin kuuluu turvallisen, terveellisen, viihtyisän ja sosiaalisesti toimivan elin- ja toimintaympäristön edistäminen eri väestöryhmien tarpeet huomioiden. Laissa korostetaan myös palvelujen saatavuutta sekä liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä ja kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä.

Hyvinvointia tukevan rakennetun ympäristön suunnittelua ja toteutusta täydentää rakentamislaki (751/2023). Lisäksi kunnan teknisen toimialan ratkaisut liittyvät liikuntalain mukaiseen liikuntapaikkojen rakentamiseen ja ylläpitämiseen sekä kunnan yleiseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen velvoitteeseen.

Pyhtään tekninen toimi tukee kuntalaisten hyvinvointia huolehtimalla turvallisista, terveellisistä, esteettömistä ja viihtyisistä rakennuksista ja elinympäristöistä. Tähän kuuluvat muun muassa päiväkodit ja koulut, liikuntapaikat, leikkialueet, lähiliikuntapaikat, ulkoilu- ja virkistysympäristöt sekä turvalliset kävely- ja pyöräily-yhteydet.

Investointien, kunnossapidon ja alueiden käytön suunnittelussa huomioidaan hyvinvointi-, terveys-, turvallisuus-, esteettömyys- ja ympäristövaikutukset sekä eri käyttäjäryhmien tarpeet. Luonnon, viheralueiden, rantojen ja virkistysympäristöjen saavutettavuudella tuetaan liikkumista, mielenterveyttä, yhteisöllisyyttä ja kuntalaisten mahdollisuuksia virkistäytyä omassa lähiympäristössään.

Peruspalvelut osana kunnan HYTE-työtä

Pyhtään hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen muodostuu siten useiden lakisääteisten tehtävien yhteisestä kokonaisuudesta. Varhaiskasvatuslaki, perusopetuslaki, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, nuorisolaki, liikuntalaki, laki kuntien kulttuuritoiminnasta, laki yleisistä kirjastoista sekä alueidenkäyttöä ja rakentamista koskeva lainsäädäntö määrittelevät kukin omalta osaltaan kunnan tehtäviä, joilla on suora yhteys kuntalaisten hyvinvointiin.

Näitä yhdistää sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 § mukainen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen velvoite. Hyvinvointityö ei siten ole erillinen palvelu tai yksittäisen toimialan tehtävä, vaan se toteutuu koko kuntaorganisaation toiminnassa. Tavoitteena on, että hyvinvointi-, terveys-,

turvallisuus-, osallisuus- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat huomioidaan systemaattisesti palvelujen suunnittelussa, päätöksenteossa, talouden valmistelussa, investoinneissa ja toiminnan arvioinnissa.

9. Kestävä kehitys ja luonnonsuojelu

Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ovat keskeinen osa Pyhtään hyvinvoinnin, elinvoiman ja terveellisen elinympäristön edistämistä. Puhdas luonto, monipuoliset metsä- ja vesistöympäristöt sekä saavutettavat lähivirkistysalueet tukevat kuntalaisten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Samalla ne vahvistavat Pyhtään viihtyisyyttä, paikallisidentiteettiä ja vetovoimaa.

Kestävän kehityksen ja luonnonsuojelun lakisääteistä perustaa muodostavat erityisesti luonnonsuojelulaki (9/2023), ympäristönsuojelulaki (527/2014), alueidenkäyttölaki (132/1999), jätelaki (646/2011) sekä Suomen perustuslain (731/1999) 20 §.

Luonnonsuojelulain 11 § mukaan kunnan tehtävänä on edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä maisemansuojelua alueellaan. Lain tavoitteisiin kuuluvat luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen, ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen sekä luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävän käytön tukeminen.

Ympäristönsuojelulain tavoitteena on ehkäistä ympäristön pilaantumista ja sen vaaraa, ehkäistä ja vähentää päästöjä, ehkäistä ympäristövahinkoja sekä edistää luonnonvarojen kestävää käyttöä ja torjua ilmastonmuutosta. Alueidenkäytön suunnittelussa puolestaan huomioidaan muun muassa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys, terveellinen ja turvallinen elinympäristö sekä luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilyminen.

Suomen perustuslain 20 § vahvistaa ympäristövastuun perustaa. Sen mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan tehtävänä on lisäksi pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Kunnan suunnittelussa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja taloudellinen kestävyys. Maankäytössä, rakentamisessa ja kunnossapidossa ehkäistään mahdollisuuksien mukaan luonnonympäristöihin kohdistuvia haittoja sekä turvataan arvokkaita luontokohteita ja ekologisia yhteyksiä.

Suunnitelmakaudella kestävä kehitystä ja luonnonsuojelua edistetään:

- huomioimalla luonnon monimuotoisuus kaavoituksessa, rakentamisessa ja infrastruktuurin suunnittelussa
- tunnistamalla ja säilyttämällä arvokkaita luontokohteita ja ekologisia yhteyksiä
- ehkäisemällä vesistöjen, rantojen ja maaperän kuormitusta
- suojelemalla metsiä, rantoja, vesistöjä, kosteikkoja ja muita merkittäviä elinympäristöjä
- parantamalla rakennusten energiatehokkuutta ja edistämällä uusiutuvan energian käyttöä
- vähentämällä päästöjä, jätettä ja materiaalien kulutusta
- suosimalla pitkäikäisiä, korjattavia ja ympäristövaikutuksiltaan kestäviä ratkaisuja
- vahvistamalla kävelyn, pyöräilyn ja muun kestävän liikunnan edellytyksiä
- kehittämällä virkistysalueita niiden luontoarvot huomioiden
- ehkäisemällä haitallisten vieraslajien leviämistä.

10. Ilmastonmuutokseen varautuminen

Ilmastonmuutokseen varautuminen ja muuttuvien sääolosuhteiden huomioiminen ovat osa kunnan pitkäjänteistä yhdyskunta-, infrastruktuuri- ja hyvinvointisuunnittelua. Vaikka ilmastolain aiempi kunnan ilmastosuunnitelmaa koskenut velvoite poistui vuoden 2025 alusta, ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen

sopeutumiseen liittyvät näkökulmat sisältyvät edelleen useisiin kunnan lakisääteisiin tehtäviin, kuten alueidenkäytön, rakentamisen, ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun ja varautumisen kokonaisuuksiin.

Ilmastonmuutokseen varautuminen huomioidaan rakennetun ympäristön ja infrastruktuurin suunnittelussa. Varautuminen sisältää muun muassa hulevesien hallintaa, tulva-, myrsky- ja hellejaksojen aiheuttamien riskien ennakointia, viheralueiden säilyttämistä sekä rakennusten ja liikenneympäristöjen sopeutumiskyvyn parantamista.

Viheralueet ja kasvillisuus tukevat luonnon monimuotoisuutta, sitovat hiiltä, tarjoavat suojaa helteiltä ja vähentävät sään ääri-ilmiöiden aiheuttamia haittoja. Ilmastokestävillä ratkaisuilla voidaan samalla turvata kunnan palvelujen jatkuvuutta, ehkäistä terveyshaittoja ja vahvistaa kuntalaisten turvallista arkea muuttuvissa olosuhteissa.

Pyhtäällä ilmastonmuutokseen sopeutumista edistetään erityisesti:

- huomioimalla hulevesi- ja tulvariskit maankäytön ja rakentamisen suunnittelussa
- varautumalla myrskyihin, hellejaksoihin ja muihin sään ääri-ilmiöihin
- ylläpitämällä ja kehittämällä viheralueita ja puustoa
- parantamalla rakennusten ja infrastruktuurin ilmastokestävyyttä
- vahvistamalla kestävästä liikkumisesta
- vähentämällä energiankulutusta ja päästöjä
- huomioimalla ilmastoriskit kunnan varautumisessa ja jatkuvuudenhallinnassa.

11. Aukkaiden osallistuminen ja ympäristökasvatus

Aukkaiden osallistumisen lainsäädännöllinen perusta muodostuu erityisesti kuntalain (410/2015) 22 §ä sekä Suomen perustuslain 20 §ä. Kuntalain mukaan kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Perustuslain 20 § puolestaan edellyttää julkiselta vallalta pyrkimystä turvata jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Myös luonnonsuojelulaki korostaa osallistumista ja vuorovaikutusta luonnonsuojelun suunnittelussa. Näiden periaatteiden mukaisesti kestävästä kehitystä ja ympäristövastuullisuutta edistetään Pyhtäällä yhdessä kuntalaisten, järjestöjen, seurojen, lasten ja nuorten sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Asukkaille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua lähiympäristön, virkistysalueiden, liikenneympäristöjen ja palvelujen suunnitteluun esimerkiksi kyselyillä, keskustelutilaisuuksilla, työpajoilla, tapahtumilla ja yhteisillä toimintapäivillä.

Ympäristökasvatuksen toteuttamista tukevat myös varhaiskasvatuslain ja perusopetuslain tavoitteet sekä niitä täydentävät valtakunnalliset varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelman perusteet. Lasten ja nuorten kanssa vahvistetaan kestävästä elämäntapaan, luonnon kunnioittamiseen, ympäristövastuuseen ja osallisuuteen liittyviä taitoja ikätasolle sopivalla tavalla.

Kunnan järjestämällä lasten ja nuorten leireillä, retkillä ja tapahtumissa sekä liikunta- ja vapaa-aikapalveluissa huomioidaan ympäristönäkökulma. Toiminnassa hyödynnetään lähiluontoa ja olemassa olevia liikunta- ja virkistysympäristöjä, kannustetaan kävelyyn, pyöräilyyn ja yhteiskuljetuksiin sekä vähennetään kertakäyttötavotteiden käyttöä, jätettä ja ruokahävikkiä.

Osallistujia ohjataan jätteiden lajitteluun, luonnon kunnioittamiseen ja vastuulliseen toimintaan retki- ja virkistysalueilla. Erityisesti lasten ja nuorten ympäristökasvatusta toteutetaan käytännönläheisesti, osallistavasti ja ikätasolle sopivalla tavalla.

12. Digitalisaatio ja elinikäinen oppiminen

Digitalisaatiota ja digitaalisten palvelujen saavutettavuutta ohjaa erityisesti laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019). Lain tarkoituksena on edistää digitaalisten palvelujen saatavuutta, laatua, tietoturvallisuutta ja saavutettavuutta sekä parantaa jokaisen mahdollisuuksia käyttää digitaalisia palveluja yhdenvertaisesti.

Lain 7 § edellyttää, että palveluntarjoaja varmistaa digitaalisten palvelujen sisältöjen havaittavuuden ja ymmärrettävyyden sekä käyttöliittymien ja navigoinnin hallittavuuden ja toimintavarmuuden saavutettavuusvaatimusten mukaisesti. Digitaalisten palvelujen kehittämisessä on siten huomioitava erityisesti niiden henkilöiden tarpeet, joiden toimintakyky tai digitaidot asettavat palvelujen käytölle erityisiä vaatimuksia.

Pyhtäällä digitalisaatiota hyödynnetään kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden, palvelujen saavutettavuuden ja arjen sujuvuuden tukena. Digitaalisia palveluja kehitetään siten, että ne täydentävät muuta palvelutarjontaa eivätkä tarpeettomasti lisää eriarvoisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään kuntalaisiin, joilla on puutteelliset digitaidot, heikot mahdollisuudet käyttää sähköisiä palveluja tai tarve henkilökohtaiseen ohjaukseen.

Digituen, neuvonnan ja helposti saavutettavien palvelukanavien avulla vahvistetaan kaikkien kuntalaisten mahdollisuuksia käyttää kunnan ja muiden toimijoiden digitaalisia palveluja yhdenvertaisesti. Samalla turvataan mahdollisuuksien mukaan myös muita asiointi- ja neuvontakanavia niille, joille digitaalinen asiointi on vaikeaa. Digitukea ja neuvontaa tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa.

Elinikäinen oppiminen

Elinikäisen oppimisen edistämiseksi löytyy lainsäädännöllinen perusta erityisesti laista yleisistä kirjastoista (1492/2016). Lain 2 § tavoitteena on edistää muun muassa väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, monipuolista lukutaitoa sekä mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen.

Kirjastolla, kouluilla, varhaiskasvatuksella, nuorisopalveluilla ja muilla kunnan palveluilla on tärkeä rooli digitaitojen, medialukutaidon ja turvallisen digikäyttäytymisen vahvistamisessa. Lasten ja nuorten kohdalla tuetaan erityisesti vastuullista ja turvallista verkkoympäristössä toimimista, kriittistä medialukutaitoa sekä tasapainoista digitaalisten välineiden käyttöä. Ikääntyneille ja muille digitukea tarvitseville järjestetään mahdollisuuksien mukaan neuvontaa ja ohjausta sähköisten palvelujen käytössä.

Elinikäistä oppimista tuetaan tarjoamalla eri-ikäisille kuntalaisille mahdollisuuksia osaamisen, tietojen ja taitojen jatkuvaan kehittämiseen. Kirjasto, kulttuuripalvelut, vapaa-aikapalvelut, kansalaisopistotoiminta, järjestöt, yhdistykset ja muut yhteistyökumppanit muodostavat oppimista tukevan verkoston, jossa voidaan järjestää kursseja, luentoja, työpajoja, harrastustoimintaa ja muuta matalan kynnyksen oppimista.

Oppimismahdollisuuksilla vahvistetaan osallisuutta, työ- ja toimintakykyä, yhteisöllisyyttä, mielenterveyttä sekä valmiuksia toimia muuttuvassa yhteiskunnassa. Digitalisaation ja elinikäisen oppimisen kehittämisessä huomioidaan yhdenvertaisuus, saavutettavuus ja eri väestöryhmien tarpeet.

Tavoitteena on, että kuntalaisilla on iästä, asuinpaikasta, toimintakyvystä, taloudellisesta tilanteesta tai digitaidoista riippumatta mahdollisuus saada tietoa, oppia uutta, osallistua ja käyttää palveluja. Digitalisaation ratkaisuja arvioidaan myös hyvinvointivaikutusten näkökulmasta, jotta ne tukevat ihmisten osallisuutta ja arkea eivätkä tarpeettomasti korvaa henkilökohtaista neuvontaa ja kasvokkaisia palveluja.

13. Toimenpiteiden arviointi

Suunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain. Seurannassa hyödynnetään esimerkiksi:

- kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimintaan osallistuneiden määrää
- toiminnan alueellista kattavuutta
- uusien osallistujien ja tavoitettujen vähän liikkuvien määrää
- nuorisotyön, liikkuvan nuorisotyön ja mopopajatoiminnan tavoitavuutta
- ikäihmisten liikuntahankkeen ja perheliikunnan osallistujamääriä
- liikunta- ja virkistyspaikkojen käyttöä
- toteutuneita turvallisuus- ja esteettömyystoimenpiteitä
- rakennusten energiankulutusta ja energiatehokkuustoimia
- kestävän liikkumisen ratkaisuja
- hoidettujen ja suojeltujen luontokohteiden määrää
- vesistöjen ja virkistysalueiden tilaa koskevia tietoja
- osallistujilta ja asukkailta saatua palautetta.

Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, tavoittavatko palvelut vähän liikkuvia, yksinäisyyttä kokevia sekä palvelujen ja harrastustoiminnan ulkopuolelle jääviä kuntalaisia.

Pyhtään hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet tukevat kuntastrategian tavoitteita sekä lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia, työikäisten työ- ja toimintakykyä ja ikääntyneiden turvallista ja aktiivista arkea. Liikunta, kulttuuri, nuorisotyö, varhaiskasvatus, perusopetus, elinikäinen oppiminen, terveelliset ja turvalliset elinympäristöt, luonnon monimuotoisuus, kestävä kehitys sekä kuntalaisten osallisuus muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Teknisen toimen ratkaisulla mahdollistetaan turvalliset, terveelliset, esteettömät ja saavutettavat ympäristöt, joissa hyvinvointia edistävää toimintaa voidaan toteuttaa eri puolilla kuntaa.

Hyvinvointityötä johdetaan, toteutetaan ja arvioidaan suunnitelmallisesti osana kunnan HYTE-työtä. Tavoitteille määritellään konkreettiset toimenpiteet ja seurattavat mittarit, ja niiden toteutumista arvioidaan vuosittain hyvinvointikertomuksen, toimialojen arviointien, palvelujen käyttö- ja osallistujamäärien, hyvinvointi-indikaattorien sekä kuntalaisilta saadun palautteen avulla. Hyvinvointivaikutusten arviointi kytketään osaksi palvelujen, investointien, maankäytön ja muun päätöksenteon suunnittelua. Samalla huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet sekä päätösten sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristövaikutukset.

Elinikäistä oppimista vahvistetaan osana kuntalaisten hyvinvointia, osallisuutta ja toimintakykyä. Eri-ikäisille kuntalaisille tarjotaan mahdollisuuksia ylläpitää ja kehittää tietojään, taitojään ja osaamistaan muun muassa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, kirjaston, kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen, kansalaisopistotoiminnan, järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kautta. Oppimisen mahdollisuudet tukevat osallisuutta, työ- ja toimintakykyä, yhteisöllisyyttä sekä valmiuksia toimia muuttuvassa yhteiskunnassa.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää ennakoivaa palvelu- ja investointisuunnittelua sekä tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen, hyvinvointialueen, seurakuntien, yhdistysten, järjestöjen, urheiluseurojen, yritysten, oppilaitosten, muiden paikallisten ja alueellisten toimijoiden sekä asukkaiden välillä. Yhteistyöllä varmistetaan, että lasten, nuorten, perheiden, työikäisten, ikääntyneiden ja erityisryhmien palvelut muodostavat mahdollisimman yhtenäisen ja saavutettavan kokonaisuuden.

Kuntalaisten osallisuutta vahvistetaan tarjoamalla mahdollisuuksia osallistua palvelujen, toimintojen ja elinympäristöjen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Osallisuus nähdään keskeisenä osana hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja kunnan päätöksenteon laatua. Erityistä huomiota kiinnitetään niiden

kuntalaisten tavoittamiseen, jotka ovat heikommassa asemassa tai vaarassa jäädä palvelujen, harrastusten, oppimisen mahdollisuuksien ja yhteisöllisen toiminnan ulkopuolelle.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus huomioidaan läpileikkaavasti palvelujen suunnittelussa, toteutuksessa, saavutettavuudessa ja arvioinnissa. Tavoitteena on, että kuntalaisilla on iästä, sukupuolesta, toimintakyvystä, asuinpaikasta, taloudellisesta tilanteesta, kielestä, taustasta tai muusta henkilöön liittyvästä tekijästä riippumatta mahdollisimman yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tukea, osallistua, oppia, harrastaa ja elää hyvää arkea Pyhtäällä.

Kestävä kehitys huomioidaan hyvinvointityössä ekologisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyuden näkökulmista. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, ilmastonmuutokseen varautuminen, kestävä liikunnan edistäminen, energiatehokkuus sekä turvallisten ja viihtyisien elinympäristöjen kehittäminen tukevat sekä nykyisten että tulevien sukupolvien hyvinvointia.

Suunnitelmallisella ja ennakoivalla hyvinvointityöllä vahvistetaan vuosina 2026–2029 kuntalaisten hyvinvointia ja toimintakykyä, osallisuutta, tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, yhteisöllisyyttä, turvallisuutta, elinikäistä oppimista ja kestävä arkea. Samalla vahvistetaan Pyhtään elinvoimaa sekä kunnan veto- ja pitovoimaa.

Tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta

Lapset, nuoret ja lapsiperheet

Huomio: Resurssit on kuvattu suunnitelmatasolla, ja niitä tarkennetaan vuosittain talousarvion ja toimintasuunnitelmien yhteydessä.

Painopiste 1: Pyhtääläisillä on terveelliset ja hyvinvointia tukevat elintavat

Painopiste vahvistaa terveellisiä arjen valintoja, säännöllistä liikkumista, päihdehaittojen ehkäisyä sekä lasten, nuorten ja perheiden voimava

Painopiste 1: Pyhtääläisillä on terveelliset ja hyvinvointia tukevat elintavat

Painopiste 1 korostaa terveyttä edistävien elintapojen ja hyvinvointia tukevien arjen valintojen vahvistamista. Pyhtäällä painopisteeksi nousi että lapset, nuoret ja lapsiperheet tekevät arjessaan enemmän terveellisiä valintoja ja liikkuvat säännöllisesti sekä asukkaiden päihteiden käyttö ja päihteiden käytön haitat vähenevät sekä tekevät arjessaan enemmän terveellisiä valintoja ja liikkuvat enemmän. Alla oleva taulukko kokoaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia edistävät tavoitteet, niihin liittyvät mittarit, keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot sekä suunnitelman toimenpiteiden seurannasta Pyhtäällä.

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toimenpiteiden mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Asukkaiden päihteiden käyttö ja päihteiden käytön haitat vähenevät Asukkaat tekevät arjessaan enemmän terveellisiä valintoja ja liikkuvat säännöllisesti	Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkö tupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) ind. 4730 Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran 8. ja 9. luokan oppilaista (%) info ind. 290 Move-mittauksen tulokset info ind. 5477 (5. lk oppilaat) info ind. 5478 (8. lk oppilaat) Vähintään tunnin päivässä liikkuvat info ind. 4822 (4. ja 5 lk oppilaat) info ind. 4727 (8. ja 9 lk oppilaat)	Ennaltaehkäisevä työ ja puheeksi ottamisen kortit käytössä niin neuvolassa, varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa kuin vapaa-aikatoimissa Infot ja tapahtumat Move-mittaukset kouluissa Kerhotoiminta Liikuntakokeilut, liikuntalähetteen, Perheliikuntahanke	Ehkäisevien toimien toteutuminen Move-mittausten toteutuminen Käynnistyneiden ryhmien ja kerhojen määrä Liikuntalähetteen määrä Liikkuvien perhekerhojen määrä	Hyvinvointialue, kunnat, järjestöt
Asukkaiden arjen voimavarat ja mielenterveys vahvistuvat	<i>Elämään tyytyväisyys</i> info ind. 4811 (4. ja 5 lk oppilaat) info ind. 4700 (8. ja 9 lk oppilaat)	Perheliikuntahanke Infot ja tapahtumat Kerhotoiminta	Ennaltaehkäisevien toimien toteutuminen Kerhojen lukumäärä ja osallistuvien määrä	Hyvinvointialue, kunnat, järjestöt

Painopiste 2: Pyhtääläisillä on merkityksellinen elämä ja turvallinen arki

Painopiste vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden turvallista arkea, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kokemusta merkityksellisestä elämästä.

Painopiste 2: Pyhtääläisillä on merkityksellinen elämä ja turvallinen arki

Painopiste 2 korostaa elinympäristön ja arjen turvallisuutta ja kokemusta merkityksellisestä elämästä.

Pyhtäällä painopisteeksi nousi että asukkaat osallistuvat heille merkityksellisiin asioihin. Alla oleva taulukko kokoaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia edistävät tavoitteet, niihin liittyvät mittarit, keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot sekä suunnitelman toimenpiteiden seurannasta Pyhtäällä.

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toimenpiteiden mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Asukkaat osallistuvat heille merkityksellisiin asioihin	Elämään tyytyväisyys info ind. 4811 (4. ja 5 lk oppilaat) info ind. 4700 (8. ja 9 lk oppilaat)	Avoin - ja liikkuva nuorisotyö Infot ja tapahtumat Kohdennettu ryhmätoiminta Kerhotoiminta Perhekeskustoiminta Tukioppilastoiminta, oppilaskuntatoiminta	Nuorten toimintaa osallistuvien määrä Toteutuneet tapahtumat Osallistuneiden määrä	Hyvinvointialue, kunta, järjestöt

Työikäiset

Huomio: Resurssit on kuvattu suunnitelmatasolla, ja niitä tarkennetaan vuosittain talousarvion ja toimintasuunnitelmien yhteydessä.

Painopiste 1: Pyhtääläisillä on terveelliset ja hyvinvointia tukevat elintavat

Painopiste vahvistaa työikäisten mielenterveyttä, arjen voimavaroja, terveellisiä elintapoja, liikkumista ja työkykyä.

Painopiste 1: Pyhtääläisillä on terveelliset ja hyvinvointia tukevat elintavat

Painopiste 1 korostaa terveyttä edistävien elintapojen ja hyvinvointia tukevien arjen valintojen vahvistamista. Koko hyvinvointialuetta koskevat strategiset tavoitteet painottavat 1) päihteiden käytön ja haitallisen pelaamisen vähentämistä, 2) terveellisiä elintapoja ja säännöllistä liikkumista, 3) aivoterveyttä tukevien elintapojen vahvistamista sekä 4) mielenterveyden ja arjen voimavarojen vahvistamista. Alla oleva taulukko kokoaa hyvinvointia edistävät tavoitteet, niihin liittyvät mittarit, keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot sekä suunnitelman toimenpiteiden seurannasta.

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toimenpiteiden mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Työikäisten arjen voimavarat ja mielenterveys vahvistuvat	Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka lnd.4387 Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18-34-vuotiaat lnd.4837 Elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuus lnd.4270.4271 Terveydelle suotuisat elintavat summaindikaattori lnd.4559	Lisätään varhaisen puuttumisen toimintamallien systemaattista käyttöä Työttömien terveystarkastukset: terveystarkastusten käytänteitä yhtenäistetään ja kehitetään Elintapaohjaus Liikuntatarjonta työikäisille	Varhaisen puuttumisen määrä Terapianavigaattorin määrät Työttömien terveystarkastusten määrä Toimintamallien käyttöönotto Liikuntaryhmiin osallistuneiden määrä	Hyvinvointialue, kunnat, järjestöt

Painopiste 2: Pyhtääläisillä on merkityksellinen elämä ja turvallinen arki

Painopiste vahvistaa työikäisten turvallista arkea, osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja kokemusta merkityksellisestä elämästä.

Painopiste 2: Pyhtääläisillä on merkityksellinen elämä ja turvallinen arki

Painopiste 2 korostaa elinympäristön ja arjen turvallisuutta ja kokemusta merkityksellisestä elämästä.

Koko hyvinvointialuetta koskevat strategiset tavoitteet painottavat 1) asukkaiden kokemusta turvallisesta arjesta ja elinympäristöstä sekä 2) asukkaiden mahdollisuuksia osallistua heille merkityksellisiin asioihin. Alla oleva taulukko kokoaa työikäisten hyvinvointia edistävät tavoitteet, niihin liittyvät mittarit, keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot sekä suunnitelman toimenpiteiden seurannasta.

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toimenpiteiden mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Työikäisten arjen turvallisuus lisääntyy	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta lnd.3958 Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat lnd.308.3031 Fyysisistä tai henkistä lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden osuus lnd.3281	KaatumisSeulatoiminta Liikuntaneuvonta Vahvistetaan eri toimijoiden lähisuhdeväkivallan tunnistamista ja puheeksi ottoa	KaatumisSeulan asiakkuudet ja käynnit Liikuntaneuvonnan määrä Puheeksiottojen määrä	Hyvinvointialue, kunnat, järjestöt
Työikäisten merkityksellisen elämän kokemus kasvaa	Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) lnd.4285 Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus (%) lnd.4277.4278 Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lnd.3811.4769 Ei työssä, koulutuksessa eikä asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18-24-vuotiaat lnd.3810.5387	Kymenlaakson toimijat aloittavat yhteisen suunnitelmallisen työn yksinäisyyttä vastaan ja osallisuuden edistämiseksi. Tukea käytetään <i>Osallistujien Suomi</i> toimenpideohjelman taustatietoja, toimenpide-ehdotuksia, suosituksia ja ohjelman toimijoiden tuottamaa materiaalia Lisätään kulttuurihyvinvointia edistävää neuvontaa	<i>Osallistujien Suomi</i> -toimenpiteiden ja suositusten toteutuminen Toteutuneen kulttuurineuvonnan ja -koulutuksen määrä	Hyvinvointialue, kunnat, järjestöt

Painopiste 1: Pyhtääläisillä on terveelliset ja hyvinvointia tukevat elintavat

Painopiste vahvistaa ikääntyneiden arjen voimavaroja, mielenterveyttä, liikumista, toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä.

Painopiste 1: Pyhtääläisillä on terveelliset ja hyvinvointia tukevat elintavat

Painopiste 1 korostaa terveyttä edistävien elintapojen ja hyvinvointia tukevien arjen valintojen vahvistamista. Pyhtäällä painopisteeksi nousi että ikäihmiset tekevät arjessaan enemmän terveellisiä valintoja ja liikkuvat säännöllisesti. Alla oleva taulukko kokooa ikäihmisten hyvinvointia edistävät tavoitteet, niihin liittyvät mittarit, keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot sekä suunnitelman toimenpiteiden seurannasta Pyhtäällä.

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toimenpiteiden mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Ikäihmisten arjen voimavarat ja mielenterveys vahvistuvat	Terveyshuolitusosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus (%), 65 vuotta täyttäneet info ind. 5529	Kuntien ja järjestöjen liikuntaryhmät, vertaisryhmät ja toimintakykyä tukevat ryhmät, HVA:n Omaishoidon ja kotihoidon asiakkaiden liikuntaryhmät	Ryhmätoimintaan osallistuneet Keskitetty asiakasohjaus ja neuvonta	Hyvinvointialue, kunta järjestöt
Ikääntyneiden arjen voimavarat vahvistuvat	Arkitöissä vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%) 75 vuotta täyttäneet info ind. 4537	Ohjaus ja neuvonta Oikea aikaiset sote-palvelut	Palveluiden asiakkaat	
Positiivinen mielenterveys vahvistuu	Psykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus (%) 75 vuotta täyttäneet info ind. 4357	Ikävinkeä toiminta	Ikävinkeä verkoston toiminta	
		Kymenlaakson toimijat aloittavat yhteisen suunnitelmallisen työn yksinäisyyttä vastaan ja osallisuuden edistämiseksi. Tukena käytetään Osallistujien Suomi toimenpideohjelman suosituksia ja materiaaleja.	Info- ja hyvinvointitilaisuudet	
		Seurana-toiminta	Kävijämäärä	
Ikääntyneiden toimintakyky säilyy siten, että arjessa selviytymisen ja itsenäinen elämä mahdollistuvat mahdollisimman pitkään	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä info ind. 3959	Ehkäistään kaatumisia ja tapaturmia/ Kaatumisseula-toiminta Kotihoidon palvelut	Kaatumisseula- asiakkuudet/käynnit	

Painopiste 2: Pyhtääläisillä on merkityksellinen elämä ja turvallinen arki

Painopiste vahvistaa ikääntyneiden osallisuutta, yhteisöllisyyttä, kulttuurihyvinvointia ja kokemusta merkityksellisestä elämästä.

Painopiste 2: Pyhtääläisillä on merkityksellinen elämä ja turvallinen arki

Painopiste 2 korostaa elinympäristön ja arjen turvallisuutta ja kokemusta merkityksellisestä elämästä.

Pyhtäällä painopisteeksi nousi että asukkaat osallistuvat heille merkityksellisiin asioihin. Sisältää myös kohdat yhteisöllisyyden lisäämisestä ja yksinäisyyden tunteen vähenemisestä sekä turvallisesta elinympäristöstä. Mielenterveydelle tärkeää pysyä virkeänä ja aktiivisena. Alla oleva taulukko kokooa ikääntyneiden hyvinvointia edistävät tavoitteet, niihin liittyvät mittarit, keskeiset toimenpiteet ja vastuutahot sekä suunnitelman toimenpiteiden seurannasta Pyhtäällä.

Tavoite	Mittari	Toimenpiteet	Toimenpiteiden mittarit ja seuranta	Vastuutaho
Ikääntyneet osallistuvat heille merkityksellisiin asioihin	Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%) 65 vuotta täyttäneet info ind. 4272 75 vuotta täyttäneet info ind. 4273	Kulttuurin hyvinvoinnin edistävän ymmärryksen lisääminen ja kulttuurin roolin ymmärtäminen ihmisen merkityksellisen arjen osana	Koulutukset , tilaisuudet Onnelliseksi itsensä kokeneiden osuus (%) 65 ja 75 vuotta täyttäneet	Hyvinvointialue, kunta, järjestöt
Ikääntyneet kokevat elämänlaatunsa parantuneen		Osallisuuden vahvistaminen Ikävinkeä- toiminta	Asiakas osallistunut oman Rai arvioinnin tekemiseen (%) Ikävinkeäverkoston toiminta	Hyvinvointialue, kunta, järjestöt

OSA III KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

Pyhtään hyvinvointisuunnitelmaa on ohjannut Kymenlaakson maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma, johon on yhdistetty lisäksi lasten, nuorten ja perheiden sekä ikäihmisten maakunnalliset hyvinvointisuunnitelmat. Suunnitelmia ovat olleet laatimassa hyvinvointialueen yhteiset työryhmät.

Pyhtään hyvinvointisuunnitelmaa ja painopisteitä on käsitelty eri toimielimissä, mm. kunnan hytetyöryhmässä, vanhus- ja vammaisneuvostossa sekä valtuustoseminaarissa. Pyhtään hyvinvointikoordinaattori on toiminut yhdyshenkilönä.

5 Suunnitelman laatijat

Suunnitelmaa on tehty yhteistyössä kunnan eri tulosalueiden toimijoiden kanssa sekä kunnan hyte-työryhmässä. Hyte-ryhmässä on edustettuina Kymenlaakson hyvinvointialueen johtavia esihenkilöitä sekä kunnan työntekijöitä ja luottamushenkilöitä. Suunnitelman painopisteitä on käyty läpi ja valittu Pyhtään ikäihmis- ja vammaisneuvostossa, nuorisovaltuustossa, hyvinvointilautakunnassa ja valtuustoseminaarissa loppusyksyn 2025 sekä kevään 2026 aikana. Suunnitelman on koornut kunnan hyvinvointikoordinaattori ja hyvinvointityön toimialajohtaja.

6 Suunnitelman hyväksyminen toimielimissä